Prov.-Kulturele Bibliotheek-Provincie Oost Vlaanderen

M E D E D E L I N G E N

TIJDSCHRIFT VAN HEEMKRING OKEGEM

Verantwoordelijke uitgever : P. De Jonge, Hazeleerstraat, 23 9471 Okegem

Uitgegeven met de steun van het Stadsbestuur van Ninove en van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen

--

D E R D E J A A R G A N G 1 9 7 8 N R. 3

I N H O U D

- Historiek van het Hof te Eversem of Hof te Haeseleer blz. 72
- Kringnieuws blz. 139

--oOo--

HISTORIEK VAN HET HOF TE EVERSEM OF HOF TE HAZELEER

Dit gebouw, thans de oudste constructie te Okegem, is getuige geweest van een flink stuk van ons rijke en tegelijk armoedige verleden. Veel van zijn bewoners oefenden een bestuurstaak uit in de vroegere parochie. De pachters en latere eigenaars kenden een groot prestige in de gemeente.

In de volgende bladzijden trachten we nu de lotgevallen van deze hoeve te schetsen zodat elk van ons zich bewust zou zijn van de waarde van dit gebouw in ons aan monumenten arme gemeente.

Volgens De Potter en Broeckaert (1) zou er van het hof te Eversem voor een eerste maal sprake zijn in 1196. Op dat ogenblik schenken Machteldis en haar zoon Gilles, heer van Trazegnies, enkele eigendommen aan de abdij van Ninove (2). De grootte van deze schenking bedroeg 20 bunder (3) of ± 24,5 ha. Dit weten we uit de bevestingen van de schenking door de hertog van Brabant, Hendrik I de Krijger, als leenheer van Machteldis en Gilles en door Boudewijn IX, graaf van Vlaanderen onder wiens jurisdictie de gronden gelegen waren (4).

Wat kreeg de abdij ? "... hoc autem donum ego Aegidius in terris, mansuris, pratis, sylvis, piscatione et paludibus ..." (5)

De genoemde Gilles geeft hier gronden, hoeven of bebouwde percelen, weiden, bossen, visvijvers en poelen of moerassen d.w.z. de 20 bunder grond met alles wat erop stond of erbij hoorde. De oorkonde van Boudewijn IX vermeldt ook het visrecht bij de schenking.

Het gaat hier om een diplomatische tekst d.w.z. in de akte wordt zoveel

---

(1) DE POTTER F. en BROECKAERT J.
Geschiedenis van de gemeenten in Oost-Vlaanderen - Arrondissement Aalst, 1896-1900
(2) DE SMET J.J. Codex diplomaticus abbatiae Ninovensis, Deel II, blz. 809
(3) 1 bunder = 1,2298 ha.
(4) DE SMET J.J., o.c. blz. 810-811
Zie ook PREVENIER W. De oorkonden van de graven van Vlaanderen (1191-aanvang 1206), Koninklijke Academie van België - Brussel 1964, 3 delen, blz 183.
(5) Zie volledige tekst in bijlage I

mogelijk opgesomd en vernoemd wat enigszins in de schenking inbegrepen was. Dit gebeurde om latere betwistingen te vermijden.

Dat de abdij hier het hof te Eversem gekregen heeft, is niet vast te stellen daar de grond gegeven werd samen met de opwoners, nl. de lijfeigenen. Wanneer we echter de latere documenten hierbij betrekken, is het echter duidelijk dat het ontstaan van de hoeve van een veel latere datum is.

Op 1 oktober 1439 nam Pieter de Boyst, zoon van Giselbrecht, van de abt en het convent van het klooster van Sint-Cornelius en Cyprianus te Ninove één bunder land in cijns, gelegen te Okegem, namelijk te Eversem, onder de weg oostwaarts (6). Dit stuk land zou Pieter 48 jaar kunnen behouden voor 16 schellingen groot per jaar, maar tegelijkertijd moest hij er een hoeve op bouwen. De oorspronkelijke akte is niet bewaard gebleven, doch we weten nog dat er een hele reeks verdere verplichtingen waren, o.m. moest hij hagen en fruitbomen planten.

Enkele maanden tevoren, op 19 april 1439 had Pieter de Boyst enkele stukken land in pacht genomen die voordien door juffrouw Margriete van Vlaenderen waren gepacht van de abdij van Ninove. Na de dood van voornoemde juffrouw werden deze pachtgronden verdeeld tussen Gheeraerd Goessins en voornoemde Pieter de Boyst. De pachttermijn was 12 jaren en begon in mei 1441.(7).

Pieter de Boyst pachtte de helft van de volgende gronden :

- 1 bunder (8) op het Dorekensvelt (Ninove)
- 1 bunder op hetzelfde veld in 2 stukken gelegen
- 1/2 bunder "op het couterkin" (Kouterken)
- 1 bunder op het veld genoemd "op den bosch"
- 3 dagwand op hetzelfde veld
- 2 dagwand genoemd "dlange half bunnre" (het lang half bunder)
- 7 dagwand aan de molen te Iddergem

---

(6) R.A. Ronse, Fonds abdij Ninove - Doos supplementen anno 1454
(7) R.A. Ronse, Fonds abdij Ninove, nr. 26 blz. 55 vo en 56
(8) 1 bunder = 4 dagwand = 400 roeden = 1 ha 22a 98 ca

- 1 dagwand aan de Aalstberg
- 1,5 dagwand op hetzelfde veld

Het pachtcontract was heel gedetailleerd want er stond ondermeer bepaald dat Pieter de eerste drie stukken na zijn termijn moest overlaten bezaaid met wintertarwe, de volgende 3 stukken met haver, de laatste 3 percelen moest hij enkel de grond breken. Als pacht moest hij elk jaar 11 zakken en 2 sister tarwe en een even grote hoeveelheid rogge leveren. Deze leveringen vingen aan met Kerstavond en alles moest volledig geleverd zijn tegen Lichtmis van het volgende jaar. Het graan moest "droogh payaevele cooren zijnde" d.i. droog graan en van de beste kwaliteit te vergelijken met degene die de hoogste prijs haalde op de markt te Ninove.

In het contract staat ook nog te lezen dat het graan "wel bereet met vlueghele ende wanne moest zijn" d.w.z. wel bewerkt met de dorsvlegel en de wan of anders gezegd goed gedorst.

Laat ons nu eens trachten te berekenen hoeveel Pieter van de opbrengst van de grond moest afdragen aan de abdij.

In totaal pachtte hij 4,3812 ha van de abdij of 43812 m2.
De gemiddelde opbrengst per ha bedroeg ongeveer 1178,2 liter (9).
Reeds vroeger berekenden we de inhoud van een Ninoofse zak (10). Deze bedraagt ± 128 l. Een sister of razier (Brusselse maat) = 48,76 l.
Het gewicht van 1 hl tarwe schommelt tussen 72 à 80 kg per hl. volgens de aard van de tarwe en de streek waar men ze oogst. Voor haver is dat tussen 68 à 72 kg (11).

Wanneer we nu alles samenvatten zou Pieter in totaal 1505,52 l tarwe en evenveel haver moeten leveren en omgezet in kg maakt dat 1144,2 kg tarwe en 1053,9 kg haver. De totale opbrengst van de gronden bedroeg ongeveer 3820 kg tarwe en rogge samen. Als pachtsom betaalde hij dus ± 57,5 % van de opbrengst van zijn gronden. De Okegemse gronden waren en zijn echter zeer vruchtbaar. We kunnen dus aannemen dat Pieter ongeveer de helft van de opbrengst moest afstaan of anders gezegd dat hij pachtte

---

(9) SLICHER VAN BATH B. De agrarische geschiedenis van West-Europa 500-1850. Aula 1977(4) blz. 195
(10) Zie tijdschrift: Het Land van Aalst jg. 1977 nr. 6 blz. 255
(11) DOURSTHER H. Dictionnaire universel des poids et mesures Anciens et modernes, contenant des tables des monnaies de tous les pays. Brussel, 1840.

volgens het systeem van deelpacht.

Uit een vermelding in 1461 vernemen we ook nog dat Pieter 3 bunder meers langs de Dender pachtte (12). Deze meersen behoorden bij de cijns van de hoeve.

Reeds voor het einde van de pachttermijn van Pieter De Boyst liet de abdij de gronden over aan een andere pachter. Op 6 februari 1447 nam Heynric Guedins, samen met nog enkele andere gronden te Iddergem, de pacht over.

Vermelden we ook nog dat sedert 1340 een regressie de landbouw kenmerkte, d.w.z. de prijzen van de granen daalden steeds zodat de boer voor dezelfde hoeveelheid graan steeds minder geld kreeg. Rond 1450-1460 bereikten deze trouwens hun dieptepunt, zodat dit mede aan de basis lag van de slechte financiële toestand van de pachters (13).

Pieter de Boyst had op het bunder land, dat hij in cijns had van de abdij, een gebouw neergezet. Dit was gebeurd volgens de overeenkomst waarbij Pieter een hoeve moest oprichten.

In 1452 brak er een oorlog uit tussen de hertog Filips de Goede en de Gentenaars. Het geschil, met als gevolg een oorlog, ontstond omdat de hertog probeerde de macht van de stad Gent te beperken. Dat namen de Gentenaars niet. Alle steden van het graafschap Vlaanderen steunden de hertog. Alleen Ninove steunde de Gentenaars. De gevolgen voor onze streek waren niet moeilijk te raden. Om beurt doorliepen de troepen van de hertog en van de Gentenaars de Denderstreek, daarbij steeds maar plunderend en brandend. Op het platteland, heel Oost-Vlaanderen door, bleef maar weinig meer te verbranden (14).

Op 19 juli 1453 verovert Filips de Goede Ninove op de Gentenaars en op 23 juli 1453 worden de Gentenaars verpletterend verslagen te Gavere (15).

De oorlog had een noodlottige nasleep voor de pachters te Okegem. Bij

---

(12) R.A. Ronse,Fonds abdij Ninove nr. 27 blz. 86
(13) SLICHER VAN BATH B. o.c. blz. 154
(14) FRIS V. Geschiedenis van Geraardsbergen. Gent,1911,blz. 131
(15) VAN GASSEN H. Geschiedenis van Ninove. Uitgeverij De Toren,Ninove, 1959,deel II blz. 226

het einde van de oorlog anno 1453 zien we dat de pachters minnelijke schikkingen treffen met de abdij om hun achterstallige schulden te kunnen betalen. De meeste gronden wisselen zelfs van pachter. Pieter de Boyst was één van de velen die zijn schuldenlast niet meer kon voldoen. Op 9 december 1453 treft hij een overeenkomst met de abdij inzake de overname van het gebouw dat hij op eigen kosten opgericht had (16).

In deze overeenkomst lezen we dat Pieter niet alleen schulden had aan de abdij maar ook nog aan andere personen en dat hij zelfs in grote armoede gevallen was. Daarom smeekt hij de abt om nu reeds het gebouw te willen overnemen (17).

Hierop gaat de abt in en het klooster koopt het gebouw voor 29 pond 16 schellingen groot Vlaams (18). Pieter mocht nog 11 jaar op de hoeve blijven wonen voor 24 schellingen groot per jaar. Zijn schulden bedroegen aan achterstallige pacht en hoptiende : 3 pond 16 schellingen 7 deniers en een inghelsschen (19). Hij moest ook op zijn kosten de gebouwen herstellen en in goede staat bewaren tot het einde van zijn termijn. Alle bomen die hij geplant had moest hij laten staan en mocht ze alleen snoeien. Indien Pieter of zijn vrouw overleden voor het einde van de termijn, mocht de abdij direct, mits vergoeding, de gebouwen overnemen.

Ook in de rekeningen vinden we dat de overeenkomst uitgevoerd werd. "Ghecocht jeghen Pieteren den Boyst t hokeghem alle de huuse die hij heeft staende op dbunnere lants dwelc hij hadde in pachte van den cloestre te nieneve met al datter toebehoort eerdstvast ende naghelvast omme de somme van XXIX LB XVI sch. gr." (20)

De bouwer en de eerste bewoner van het hof te Eversem was dus Pieter de Boyst. Met deze persoon begon feitelijk de geschiedenis van de hoeve.

Pieter de Boyst zijn pachttermijn eindigde in 1463 en op dat ogenblik

---

(16) Zie volledige tekst in bijlage
(17) R.A. Ronse - Fonds abdij Ninove - doos charters, supplementen anno 1454
(18) 1 pond groot = 12 Parijse ponden (pond parisis)
(19) Inghelsschen : kleine munt
(20) R.A. Ronse - Fonds abdij Ninove nr. 17 blz. 33

in mei 1463, kwam zich een nieuwe pachter op de hoeve vestigen, namelijk Rasse van Impeghem. Volgens zijn pachtcontract (21) door Rasse reeds op 28 juni 1461 afgesloten, pachtte deze :

- 4 bunder land en weide "op den bosch neven den heerwech" (nu bosveld)
- 4 bunder land "op de muelencoutere oec neven den heerwech"
- 3 bunder meers langs de brug te Impegem langs beide zijden van de Dender
- het huis en erf waar Pieter de Boyst op woonde.

Zijn termijn begon te lopen vanaf mei 1463 en dit gedurende 9 jaar. Daarvoor moest hij 8 pond groot Vlaams betalen in 2 helften. De ene helft met Kerstmis en de andere helft in de zomer op 24 juni (Sint-Jansmis). Daarenboven had hij nog 8 zakken goede tarwe te leveren vanaf Sint-Gillisdag (1 september) tot Kerstmis. De wilgen moest hij laten zoals hij ze aangetroffen had. Voorwaarden in verband met het onderhoud van het huis treft men hier nog niet aan.

Hierbij moet ook vermeld worden dat de meeste pachtcontracten over 3, 6, 9 jaren lopen. Dit vond zijn oorsprong in het drieslagstelsel. Dit hield in dat men op hetzelfde stuk land het eerste jaar een wintergraangewas (tarwe-rogge) verbouwde, het tweede jaar een zomergraangewas of zomervruchten (haver-zomergerst-bonen-erwten ...) en het derde jaar liet men het braak liggen. Door de geringe bemesting had de grond een braakjaar hard nodig. Over 't algemeen was het streng verboden deze vruchtwisseling te doorbreken door de braak weg te laten of steeds hetzelfde te kweken. De vruchtwisseling niet volgen noemde men verantzaden. In latere pachtcontracten komt deze term nog wel voor.

De huurprijs van de woning bedroeg 24 schellingen groot bij Pieter. Deze som nemen we terug over.
We kunnen nu opnieuw proberen te berekenen wat de pacht in werkelijkheid bedraagt. Volgens Van Gassen (22) bedroeg de prijs van 1 zak tarwe in 1463-64 van 3 schellingen 2 deniers tot 4 schellingen groot. Op 3,5 schellingen genomen moest Rasse dus ± 39 zakken + de andere vermelde zakken =

---

(21) R.A. Ronse, Fonds abdij Ninove nr. 27 blz. 86
(22) Van Gassen, o.c.. p. 132

47 zakken leveren. Dit was ± 37,74 % van de normale verwachte opbrengst. De pachtsom was dus merkelijk gedaald.

Rasse of Rase kende een gunstige periode op de boerderij. Op 3 december 1470 vernieuwde hij dan ook zijn pachtcontract, 2 jaar voor het vervallen van zijn termijn, ditmaal echter voor 12 jaar (23).
De pachtvoorwaarden werden zo te zien zwaarder : 9 pond groot Vlaams, 10 zakken tarwe, 2 zakken evene (haver). Doch de prijs van de tarwe was ondertussen ook wel gestegen zodat een betere tijd aanbrak voor de boeren (24).

Verdere voorwaarden waren ook nog :
- de hoplochting moest bij het einde van de termijn in bloei zijn van 2 jaar;
- hij krijgt van de abdij een kerellaken d.i. een kleed, waarschijnlijk met kentekens van de abdij erop;
- het huis moest hij goed onderhouden "van vorsten ende van hoorenboemen ende de weeghe wel gheplect" d.w.z. het dak en het dakgebinte onderhouden en het plakwerk van de muren (weeghe) die meestal van leem waren, verzorgd houden;
- hij moest 200 bundels stro gebruiken om het dak te dekken.

Wat ook eigenaardig is : in de tekst treffen we de wording van de familienaam BEEKMAN aan. Lees maar mee "in 't jaer MCCCCLXX op den derden dach in december zo heeft Rasse van Ympeghem als Beecman hernomen in loyale pacht ....".
Zijn zoon Jan van Impeghem als Beecman neemt de naam evenals de hoeve over. De naam van Impeghem verdween en in latere pachtcontracten spreekt men steeds van Beecman.

Rasse stierf inderdaad voor het einde van zijn pachtcontract. Zijn weduwe Lysbethe verliet daarom het hof niet maar nam ook nog het hof te Voorde in pacht. Dit hof was toen het grootste van Okegem met zijn 42 bunder grond (= ± 51 ha) zodat deze vrouw wel van aanpakken wist (25).
Het hof te Eversem bleef bij haar verder in pacht gehouden. Haar zoon

---

(23) Fonds abdij Ninove, boek 27, blz. 86 vo
(24) Van Gassen, o.c. p. 131
(25) Fonds abdij Ninove, boek 27, blz. 162 vo

Jan van Impeghem als Beecman sloot reeds op 1 september 1480 een pachtcontract af met de abdij aangaande het hof te Eversem. Dit contract zou pas 4 jaar later beginnen te lopen, nl. in mei 1484.

Dit zo vroeg afsluiten van een contract zou kunnen wijzen op een zekere wedijver om de bedoelde hoeve te pachten en hiermede gaande een scherpe concurentie om gronden te verwerven. Deze hypothese vindt een bevestiging in het feit dat we in een onzekere tijd leven na de dood van Karel de Stoute anno 1477. De graanprijzen stegen tot een ongekende hoogte : 20 schellingen groot in 1481-1482. Iedereen probeerde in zijn levensonderhoud te voorzien door zelf een stuk grond te bewerken (26).

De gronden van de hoeve werden uitgebreid met 5 bunder land en een hoplochting waarop ook een schuur gebouwd stond. De totale oppervlakte van de winning bedroeg ± 17 bunder of ± 21 ha (27).
De pachttermijn bedroeg 12 jaar zoals vroeger gezegd, beginnend in 1484.
De pachtprijs werd bijna verdubbeld ! De abdij legde ook nog een aantal bijkomende voorwaarden op.

Jan moest jaarlijks voor de pacht de volgende voorwaarden naleven :
- 16 pond groot betalen in 2 keren, nl. de helft op kerstavond, de andere helft op 24 juni;
- 10 zakken tarwe, 2 zakken rogge, 6 zakken haver en 2 sister raapzaad leveren;
- op kerstavond aan de jonge broeders van het convent 1 schelling groot geven en aan de klerk 8 deniers groot;
- ieder jaar 16 poten (jonge bomen) planten. Er staat zelfs vermeld dat indien er zouden verdrogen, hij andere in de plaats moet planten;
- de voorwaarden met betrekking tot het huis moet hij verder naleven;
- jaarlijks aan de abdij 300 gheluys stro leveren d.w.z. 300 busselen stro;
- al de vruchten van de velden moeten op het hof blijven. Het stro en hooi mochten niet verkocht worden en moesten omgezet worden in mest zodat het land zijn vruchtbaarheid kon behouden;
- op het einde van zijn pachttermijn moest de akkergrond op een bepaalde

---

(26) Van Gassen, o.c. p. 133
(27) Fonds abdij Ninove, boek 27 blz. 87

manier overgelaten worden, nl. :

- 5 bunder 3 dagwand bezaaid met tarwe en rogge;
- 6 bunder bezaaid met haver
- 5 bunder 1 dagwand braak
- de hoplochting in bloei van 2 jaar
- de wilgen laten zoals ze zijn

De abdij zorgde ervoor dat de erna volgende pachter dadelijk kon beginnen met oogsten.

Van haar kant gaf de abdij 2 kerellakens gedurende deze termijn van 12 jaar ofwel, en Jan kon kiezen, in plaats daarvan 4 pond groot voor elk kerellaken.

Volgens een benaderende berekening zijn we hier terug bij onze deelpacht daar de vermeerdering van de gronden met 5 bunder zo'n stijging tot 16 pond niet kon teweegbrengen. Een omrekening van de pachtprijs in zakken graan volgens de werkwijze van Van Gassen (28) geeft :

1470 : ± 4,7 zakken graan per bunder

1480 : ± 5,8 zakken graan per bunder

Dit betekent ongeveer de helft van de verwachte opbrengst.

Met dit voorgaande besluiten we de 15e eeuw. Nu komt er in de bewaarde archieven een eerste leemte voor van ± 40 jaar. Ons volgend pachtcontract dateert immers van omstreeks 1525 (29). Om deze leemte enigszins te verklaren, grijpen we terug naar het magnifieke werk van Van Gassen waar we van blz. 233 tot 248 het relaas lezen van deze troebele periode voor de streek van Ninove.

We geven hier in 't kort een overzicht.

Na de dood van onze hertog Karel de Stoute in 1477 vielen de Franse troepen onze streken binnen. De Vlaamse troepen werden verslagen. De dochter van Karel de Stoute, Maria van Bourgondië, huwde met Maximiliaan van

---

(28) Van Gassen o.c. blz. 188 - Van Gassen berekende de som geld om in zakken rogge. Daar we echter niet ingelicht zijn over de prijs van 1 zak haver, noch over de prijs van raapzaad nemen we in een grove benadering alle zakken aan dezelfde prijs.

(29) Fonds abdij Ninove, boek 28 blz. 31

Oostenrijk en deze laatste kwam vlug in conflict met de stad Gent die terug een onbeperkte macht uitoefende over onze streken.

Vanaf 1482 vechten Gent en de Franse troepen tegen Maximiliaan. Een staaltje van de invloed van Gent is het feit dat de abdij van Ninove een verpachting te Okegem liet optekenen in de Gentse schepenregisters (30). Ninove trachtte neutraal te blijven in het conflict. Niettegenstaande dit had de bevolking veel te lijden van deze oorlogstoestand. Van Gassen besluit met te zeggen dat gedurende de periode 1485 tot omstreeks 1500 Ninove sombere jaren kende.

Op 15 januari 1525 sluit Cornelis de hazelare een pachtcontract af met de abdij om het hof "teverschem" in pacht te nemen (31). Het is hier de eerste maal dat we deze naam ontmoeten. Tevoren duidde men dit hof aan "gelegen te Eversem" of door de voorgaande pachter te vernoemen. Op die wijze konden we de opeenvolgingen van pachters volgen. Hoe weten we dan nu dat het werkelijk wel om het hof gaat dat we hoger besproken hebben ? De belangrijkste aanwijzing is de vermelding dat het hof een bunder in huizingen en hoplochtingen groot is. Daarnaast komen dan nog voor de opsomming van de gronden die tevoren behoorden bij de verpachting.

Hier volgt de gehele opsomming :
- 1 dagwand "geheeten den hautbriel"
- 4 bunder land "op den muelencautere
- 7 dagwand op de "hoone"

Deze twee stukken vormen één geheel van 5 bunder 3 dagwand op Iddergem gelegen.
- 4 bunder op het bosveld
- 2 bunder achter "den lochtinc"
- 4 bunder "an melis cruce"
- 3 dagwand land "an jan beecmans lochtinc"
- 3 bunder meers in 2 stukken verdeeld bij de brug te Impegem.

Verder ook de stukken die vroeger Hendric Beecman pachtte nl.

---

(30) DE VOS A. Inventaris van de landbouwpachten voor de schepenen van de keure. Oostvlaams verbond van de kringen voor geschiedenis. Inventaris nr 3,Gent,1958,blz. 162

(31) Abdij Ninove, boek 28 blz. 31

- 4 bunder land "up everschemvelt"
- 2 bunder "up t'cauterken"
- 2 bunder "up t'muelevelt"
- 1 bunder meers in 2 stukken gelegen.

Zoals gewoonlijk is duidelijk voor ieder perceel aangegeven hoe hij het bij het einde van zijn pachttermijn moest achterlaten.

Cornelis pacht het hof voor 12 jaar beginnend in mei 1526. De totale winning bedraagt 29 bunder 3 dagwand of ± 36,5 ha. Hiervoor moet de pachter volgende verplichtingen nakomen :

- 25 pond groot betalen;
- 10 zakken tarwe, 3 zakken haver en 2 zakken rogge leveren aan de abdij;
- om de twee jaar 2 sister raapzaad leveren;
- jaarlijks aan de jonge broeders van het convent 8 penningen groot betalen;
- jaarlijks 12 abelen en populieren planten;
- het huis, de wegen, grachten en waterlopen onderhouden op zijn kosten;
- 300 geluyen stro leveren;
- indien aan het hof enige werken zouden uitgevoerd worden moet Cornelis de bouwstoffen halen binnen de mijl. De abdij zal de werklieden betalen doch de pachter moet ze te eten geven;
- hij mag geen stukken land onderverhuren en binnen de drie laatste jaren van zijn termijn de vruchtwisseling niet doorbreken (verantzaden). In het laatste jaar mag hij zijn vee niet meer op de weiden laten grazen na half maart.

Waarlijk, deze voorwaarden zijn heel uitgebreid.
Cornelis de hazelare kende waarschijnlijk voorspoed op zijn bedrijf daar reeds op 7-6-1535 zijn zoon Jan van gheenderdeure als de hazeleere het hof in pacht nam tegen het jaar 1538. Mogelijk gebeurde dit na het overlijden van zijn vader. Uit de tekst is dit niet duidelijk op te maken daar er geschreven staat : "jan van gheenderduere als de hazeleere voorsijts Cornelis soene". Voorsijts is hier genitiefvorm en betekent "van de voornoemde Cornelis". Dit slaat op de akte van pachting van zijn vader die juist voor deze staat genoteerd.

Opmerkelijk is terug de naamwisseling die gebeurt.

Cornelis de hazeleere heette dus in feite Van Ginderdeuren (Gheenderduere). De bijnaam ofwel de oorspronkelijke familienaam de hazeleere heeft het ontstaan gegeven aan de hoevenaam die we nu nog altijd kennen, nl. het Hof te Hazeleer. Deze naam duikt slechts op in de 17e eeuw. De eerste maal dat we hem vonden was in de kerkrekening van 1657 waar staat : "t'cloosterhof t'haeseleeren" (32). Deze naam ontstond doordat deze familie gedurende een lange periode het hof bewoond heeft. Van Cornelis Van Ginderdeuren of de hazeleer weten we nog dat hij schepen was van Okegem in 1528 (33).

Komen we nu terug op de pacht van Jan van Gheenderdeure.
Deze pachtte aan dezelfde voorwaarden en ook dezelfde gronden als zijn vader vóór hem. Niettemin legde de abdij enkele bijkomende voorwaarden op. In het pachtcontract lezen we ondermeer : (34)

- Indien hij vóór half maart de in het pachtcontract genoteerde voorwaarden niet nakomt, zal de pachter voor elke dag respijt 6 groten betalen;
- Hij moest jaarlijks aan de abdij 2 goede hamels leveren d.i. twee mannelijke schapen. De abdij had het recht ze zelf te komen kiezen. Hij mocht in de plaats 4 schellingen betalen. Hieruit blijkt dat er toentertijd een kudde schapen gehouden werd op het hof.
- Jaarlijks moet hij 25 stenen goede boter leveren. Dit komt overeen met ± 70 kg.
- Binnen zijn pachttermijn moet hij de meersen beplanten met abelen en populieren en deze laten staan op het einde van zijn termijn.
- Hij moest het huis onderhouden zodat men nooit een roe (lat) bloot zag. Anders mocht de prelaat dit laten herstellen op kosten van de pachter aan 8 groten per dag werk.

We kunnen deze voorwaarden zien als een soort van wantrouwen ten opzichte van de pachters vanwege de abdij. Waarschijnlijk zal de abdij uit ondervinding er toe gekomen zijn al deze regels zo uitvoerig op te stellen.

---

(32) Oud-gemeentearchief Okegem - Kerkrekeningen bundel 87
(33) R.A. Gent - Raad van Vlaanderen nr. 8794
(34) Fonds abdij Ninove - boek 28 blz. 32

Niet alle pachters handelden als "loyale pachters" en dit gaf zeker moeilijkheden tussen abdij en haar pachters. Indien de pachter echter trouw zijn verplichtingen nakwam, was er van haarklieverij helemaal geen sprake.

Tekenend voor de vooruitgang van het bedrijf is dat Jan op 3 november 1544 een nieuw contract afsluit (35), terug voor 9 jaar en een aanvang nemend op Kerstavond 1547.
De voorwaarden bleven dezelfde, alleen was er een kleine wijziging in het bedrag dat Jan aan de jonge broeders van het klooster moest geven, nl. 12 groten in plaats van 8.

Van dan af vertonen de pachtboeken van de abdij een grote leemte, want het volgend pachtboek begint pas vanaf 1664. Dat maakt dus een onderbreking van bijna 100 jaar. Deze tussenperiode was een van de donkerste periodes uit onze hele geschiedenis.

Niettemin beschikken we toch over een paar bronnen die ons inlichten over de pachters. Deze bevinden zich niet in het abdijarchief.

Laten we eerst trachten de periode te schetsen.

In 1566 brak de Beeldenstorm uit in onze gewesten. Filips II, koning van Spanje en vorst van de Nederlanden, poogde met alle middelen de opstand te onderdrukken en stuurde in 1567 hertog Alva naar de Nederlanden. Deze richtte de Raad van Beroerte op en poogde de opstandelingen te onderwerpen. Door de vele veldtochten kende men een acuut geldgebrek en om daaraan te verhelpen, stelde men belastingen in zoals de tiende, de twintigste en de honderdste penning. Deze belastingsheffingen waren geen nieuwigheid daar ze reeds in 1543, 1545, 1555, 1556 en 1557 geheven werden (36).
Ook in 1559 en 1560 haalde men de tiende en twintigste penning op om de troepen te kunnen betalen.

De tiende penning kwam overeen met 10 %, de twintigste met 5 % en de honderdste met 1 % van de aangeslagen goederen.

---

(35) Fonds abdij Ninove, boek 28 blz. 31 vo
(36) Van Gassen,o.c.,p. 311

In 1569 hief men de 100e penning op :

- alle huizen in pacht, gehuurd of in eigendom;
- alle gepachte gronden;
- alle gronden in eigendom;
- alle bezitters van vee waarvan de totale waarde meer dan 100 carolusguldens bedroeg.

Iedereen moest een lijst indienen van de goederen die hij zowel in eigendom als in pacht bezat. Deze goederen werden geschat naar hun waarde door de huurprijs van een huis te vermenigvuldigen met 16 en de pachtprijs van de gronden te vermenigvuldigen met 22.
Voor de eigendommen schatte men eerst de waarde en dan nam men daarvan de honderdste penning of 1 %.

De inningslijsten zijn bewaard gebleven en vormen een rijke bron voor de familiekunde, de toponomie (namen van gronden), de demografie (aantal bedrijven en inwoners), etc. (37).

Uit deze lijsten leren we dat het grootste bedrijf het hof te Voorde was. De totale waarde hiervan werd geschat op 7464 pond samen met 2 delen van de tiende die de pachter ook inde.
Het tweede grootste bedrijf was het hof te Eversem waarvan de waarde geschat werd op 2846 pond 14 schellingen. Als pachter verbleef op het hof Jan van Ginderdeuren. Of het nog steeds dezelfde Jan is, weten we niet. Het kon namelijk evengoed een zoon zijn van Jan van Ginderdeuren die we in 1544 op het hof aantroffen. Het gebeurde immers meermaals dat een zoon dezelfde naam kreeg als zijn vader. Indien het om dezelfde Jan ging, zou deze op dat ogenblik tussen de 65 à 75 jaar oud geweest zijn, hetgeen heel goed mogelijk is.

De grootte van de pachting van de abdij bedroeg 5 bunder meers en ongeveer 24 bunder 3 dagwand akkergrond. De gepachte oppervlakte was dus dezelfde gebleven. Daarbij pachtte hij nog van Jan Beeckman, zoon van Lauwereys, 13 dagwand land en meers plus van de wezen Jan Praet 1 dagwand 25 roeden meers. Hijzelf bezat slechts 70 roeden grond in eigendom.
De totale oppervlakte van het bedrijf bedroeg 33 bunder 2 dagwand of

---

(37) Algemeen Rijksarchief Brussel - Fonds Raad van State en Audiencie nr. 618/21 Okegem

± 41 ha.
Aan de abdij betaalde Jan Hiervoor 28 pond groot. Daarbij moest hij nog 10 zakken tarwe, 2 zakken rogge, 3 zakken haver en 25 stenen boter leveren.

Jan van Ghinderdeuren behoorde ook tot de 5 schatters die aangeduid waren om de goederen te schatten.

In 1571 kenden onze gewesten terug een buitengewone belasting op het bezit. Ditmaal eiste men de 20e penning of 5 %. De belasting werd ongeveer op dezelfde wijze geheven als in 1569.
In dit penningkohier vinden we Jan van Ghinderdeuren terug als pachter op het hof en nog steeds aan dezelfde voorwaarden als in 1569 (38). De grond die hij voordien pachtte van Jan Beeckman bewerkte hij nu niet meer.

De jaren 1570-1580 zijn gekenmerkt door een crisis, stijging van de levensduurte, honger en pest (39).

In 1573 komt de hoogbaljuw van Aalst hier een algemene "waarheid" houden (40). Hierop dienden alle mannen ouder dan 25 jaar aanwezig te zijn en hier werd er dan een ondervraging gehouden over onberechte misdaden. Ieder van de aanwezigen mocht er zijn klachten naar voor brengen. De baljuw noteerde er dat de inwoners van Okegem kloegen over de legerbenden, namelijk over hun "horribles exactions forces et violences".
De godsdienstoorlog woedde namelijk in volle hevigheid. Te Gent waren de Calvinisten aan de macht. De meeste steden van Vlaanderen volgden Gent. Ninove wordt verscheidene malen belegerd en vanaf 1579 kenden de omstreken van Ninove verscheidene hongerjaren.

De kloosterlingen van de abdij van Ninove sloegen op de vlucht, eerst naar Brussel, daarna naar Aalst. Na de inname van Aalst door de Geuzen in 1582, waarbij verscheidene monniken gedood en gevangen genomen werden, vluchten de overige naar Bergen. In 1585 werd de rebellie onderdrukt

---

(38) Stadsarchief Gent - reeks 28 nr 52/212
(39) Van Gassen, o.c., p. 315
(40) A.R.A. Brussel - Rekeningen van de baljuw van Aalst nr. 13575

en keerden de kloosterlingen terug (41).

Rond 1594 stelde de proviseur van de abdij een verslag op van de inkomsten en eigendommen van de abdij (42). Uit dit verslag laten we een kort fragment volgen (43).

De religieuzen hadden geen bestaansmiddelen. Alle pachthoeven waren vernield. Er was niet één vore gezaaid maar alles lag leeg en vogelwei. De abt moest bij gebrek aan meubelen op de grond slapen. Om uit de armoede te geraken begonnen de monniken zelf het land dat op bos geleek uit te kappen. Dit deden zij met ongeveer 60 bunder (44) en brachten het terug in cultuur.
In de jaren 1586 en 1587 waren de kosten van levensonderhoud zeer hoog. Stuk voor stuk begonnen ze weer hun eigendommen te verhuren. Om pachters te vinden, vroegen ze voor de eerste jaren zelfs geen pacht.
Op blz. 283 verso behandelt hij de toestand van de pachthoven te Okegem. Letterlijk staat er :

"Item alsoe eertijts syn geweest twee hoven binnen der prochie van Okeghem oyck geruīneert daeraft deen voer een deel is opgemaeckt gecost hebbende meer dan zeshonderd gulden. Mits de quaede betaelinghen van den pachter daerop gestelt is geraetsaem ende proffijtelyck van de selve te scheyden ende de goede met parcheelen uyt te gheven soo aen d'in gheseten van Okeghem als Idreghem daerbij geleghen ...".

De twee hoeven die de monnik bedoelt zijn de hoven te Voorde en te Eversem, die beide eigendom waren van de abdij. Beide hofsteden waren vernield. Een van beide werd gedeeltelijk hersteld doch de pachter kan zijn pachtsom niet voldoen zodat de abt tenslotte de gronden aan de hoeve verbonden uiteentrok om aan afzonderlijke pachters uit te geven.
Welke van de twee hoven dit was, is niet vernoemd, andere bronnen zijn er niet.

Wanneer we de kaart van de eigendommen van de abdij bekijken, opgemaakt

---

(41) Van Gassen, o.c., p. 322 en volgende
(42) A.R.A., Raad van State en Audiencie nr. 915
(43) Idem blz. 282
(44) ± 74 ha.

anno 1621 (45), zien we er beide hoeven terug herbouwd.

De bevolking van Okegem daalde tijdens deze rampzalige periode tot een dieptepunt. Bij de bezoeken van de deken noteerde deze laatste steeds het aantal communicanten (46).
Dit waren degenen die regelmatig hun paasplichten vervulden en waren gewoonlijk alle personen ouder dan 14-15 jaar (47).
Voor Okegem en Impegem samen bedroegen deze cijfers

1574 : 190
1576 : 180
308 (berekend aantal inwoners)

---

(45) R.A.G., Fonds kaarten en plannen nr 527
(46) R.A.G., Fonds Bisdom nr M8 Decanale visitaties van Geraardsbergen 1574-1791
M9 Decanale visitaties van Ninove 1576-1596
(47) DE BROUWER J. Demografische evolutie van het Land van Aalst 1570-1800. Pro Civitate, Brussel, 1968.

1592 : 50 - 83 (berekend aantal inwoners)
1614 : 143 - 238 (" " " " ")

Ik heb getracht het aantal inwoners van Okegem daaruit te berekenen (48). Voor Okegem alleen zou dit respectievelijk 217, 59 en 168 hebben bedragen. Dit betekent dat er omstreeks 1592 nog slechts een 10 à 15 gezinnen te Okegem verbleven. De rest was gestorven of verhuisd.

De volgende pachter waarvan we zeker weten dat hij op het hof geboerd heeft, was Pieter Cools (49). Deze was gehuwd met Cathelijne Soncke. Pieter pachtte het hof te Eversem sinds 1651. Daarbij huurde hij ook 6 bunder 3 dagwand 16 roeden land en 1 bunder 45 roeden meers. In 1659 was het zijn achtste jaar van de negen van zijn pachttermijn. Hiervoor betaalde hij 166 gulden en 12 stuivers.
Ook pachtte hij van de abdij nog 3 andere afzonderlijke pachten sinds 1654 en dit voor 160 gulden. De totale oppervlakte van het bedrijf is niet gekend.

Waarschijnlijk was de vorige pachter Adriaen Sonck. Deze was de schoonvader van Pieter Cools. Adriaen Sonck stierf in 1647. Hij had 11 kinderen waarvan er twee naar Denderleeuw uitweken en daar een invloedrijke stam opbouwden die o.m. verscheidene burgemeesters leverde.
We weten ook dat Pieter Cools slechts twee pachttermijnen gekend heeft op het hof te Eversem. In 1668 (50) staat immers dat hij slechts 2 "voorwaerden" gemaakt heeft met de abdij. Hieruit zouden we kunnen besluiten dat na de woelige periode van 1570-1600 Adriaen Sonck de nieuwe pachter geworden is op het hof te Eversem. Adriaen woonde reeds in 1605 te Okegem daar op dat ogenblik van hem en zijn vrouw Margriet Mylief zijn zoon Jan gedoopt werd.
Adriaen zou dus tot 1647 het hof gepacht hebben. Inderdaad Pieter Cools

---

(48) VAN ISTERDAEL H. Volkstelling in 1693 te Okegem.
Land van Aalst,jg. 1976,blz. 45-48
(49) Fonds abdij Ninove nr. 30 Notitieboeck tot innen ende ontfangen van de pachten ... beghonnen 1659 blz. 18
(50) Fonds abdij Ninove nr. 29 blz. 29 vo

Toestand 1644-45 arch. Eric C. Van de Perre

overleed in 1667. Zijn tweede pachttermijn begon in 1661. Toen werd bepaald dat hij voor zijn pacht 155 gulden moest betalen.
Zijn vrouw Cathelijne overleed in 1666. Bij de verkoop van de inboedel van het echtpaar (51) werden 7 koeien en kalveren verkocht en 3 paarden. De aanwezigheid van drie paarden wijst op een zekere uitgestrektheid van de bebouwde gronden.
Bij de uitverkoop na de dood van Pieter anno 1667 (52) bezat hij nog 2 paarden en een koe plus kalf.
Pieter heeft vanaf 1647 een grote rol gespeeld in het gemeentelijk leven daar hij gedurende deze periode schepen was van Okegem en zelfs in 1659-1660 burgemeester.
Pieter en Cathelijne stierven kinderloos.

In 1669 betalen de erfgenamen Jacques Hendrickx, Peeter Baeyens, Peeter Roelant en Jan De Weghe als voogd van de wees van Antoon De Weghe de achterstallige pachten (53).

Ondertussen had Jacques Hendrickx het hof te Eversem op 29 april 1668 in pacht genomen (54). Hij nam het in pacht met alle landen en weiden ermee gaande die tevoren in pacht waren gehouden door Pieter Cools.
Zijn termijn bedroeg 9 jaar. Gedurende de eerste drie jaar verkreeg hij een gevoelige pachtvermindering. De landen waren mogelijks niet bewerkt bij de overname. Hij betaalde gedurende de eerste drie jaar 110 gulden pacht. Hierbij moest hij nog 200 pond goede boter en 2 zakken zaaitarwe leveren. Gedurende de 6 laatste jaren van zijn termijn werd de geldsom op 210 gulden gebracht en de leveringen in natura bleven ongewijzigd.
De pachttermijn ging in op Sint-Andries 1668 (30 november).

Een volgend pachtcontract dateert van 6 maart 1689 (55). Hier vinden we terug een uitgebreid contract zoals dit in de 15e en 16e eeuw gebruikelijk was. Jacques hernieuwt zijn pachttermijn voor 9 jaar. De pacht omvat alle "huysinge, stallingen, schueren ende alle andere edificien mitsgaeders alle de landen ende meersschen daermede gaende ...". Hij had nog

---

(51) O.G.A. Okegem, bundel 58 nr. 15
(52) Idem, nr. 16
(53) Fonds Abdij Ninove, nr. 30 blz. 18
(54) Idem, nr. 29 blz. 29 verso
(55) Idem, nr. 29 blz. 170

een afzonderlijk pachtcontract voor 3 bunder en 12 roeden meers nabij de Dender gelegen op het grondgebied van Liedekerke. De eerste pachtsom zal te betalen zijn met Kerstavond 1689. Voor iedere bunder moet hij 16 gulden betalen. Hij moet de huizingen goed onderhouden, de grachten tijdig ruimen en de vruchtwisseling niet doorbreken gedurende de laatste 3 jaar van zijn termijn. Jaarlijks moet hij 30 poten planten zowel eik, wilg als populier; hij mag ze niet verder snoeien als men toelaat onder "houwmesrecht".
Voor de abdij is hij verplicht jaarlijks verscheidene vervoerdiensten te volbrengen. De abdij mag hem viermaal vragen voor een dagreis en eenmaal voor een vernachtende karwei. Indien hij aan de laatste niet zou volkomen, moet hij in de plaats 2 onvernachtende reizen doen.
Voor de vrouw van de pachter garandeerde de abdij dat ze na de dood van haar man het bedrijf zou mogen voortzetten mits ze een waarborg stortte.

Jacques Hendrickx vroeg de abdij op het ogenblik van het afsluiten van het contract of hij op het hof twee schaapsstallen mocht bouwen. Voordien hield Jacques ook schapen. Hij hield er bovendien een schapenhoeder op na. Tot 1679 was dit Philip Temmerman. Deze herder was afkomstig van Nederlands Limburg, uit de gemeente Roosteren bij Maaseik. Hij stierf op 24 december 1679 ten huize van Jacques Hendrickx (56). Uit de rekening opgesteld na het overlijden blijkt dat deze herder ook een aantal schapen in eigendom had. Hij had een aantal schapen verkocht te Ninove en te Aalst.

In naam van de vrouwe van Okegem kwam de meier de nalatenschap opeisen daar men dacht dat Philip Temmerman zonder erfgenamen overleden was. Een attestatie van de schepenen van Roosteren, waarin de zusters en de broer vernoemd werden, maakte een einde aan de betwisting.

Voor schapen was er te Okegem weinig woeste grond voorhanden zodat de enige mogelijkheid om schapen te houden erin bestond om met de dieren te trekken.
Schapen werden gewoonlijk niet op een weide gehouden doch een herder trok met de dieren langs de wegen om de graskanten en bermen te laten afgrazen. Herders maakten met deze dieren een bepaald traject waarbij ze voor

---

(56) O.G.A. Okegem bundel 59 nr. 9

lange tijd onderweg waren. Slechts in de winter werden de dieren in een schaapskooi opgesloten.

De pachters van het hof te Eversem werden invloedrijke personen op het dorp. Pieter Sonck stierf in 1667 als burgemeester.
Zijn opvolger als pachter van het hof belandt als schepen in 1668 in de vierschaar. Hij blijft ononderbroken schepen tot 1684 en volgt dan Jooris Van der Stricht op als baljuw. Hij werd in dit ambt aangesteld door de toenmalige Vrouwe van Okegem Marie Adriane d'Alsace et Boussu. Hij was haar vertegenwoordiger op de "prochie", en zijn taak bestond erin de vrede en orde te handhaven. Hij fungeerde als openbaar aanklager en voerde de vonnissen van de vierschaar uit. Als vertegenwoordiger van de Heer of Vrouwe was hij aanwezig bij het voorlezen van de rekeningen van de parochie, van de H. Geesttafel en van de Kerk. Bij het opstellen van een staat van goed was hij eveneens aanwezig en soms was hij curator van zo'n sterfhuis en hield de rekeningen bij van de verkoop van de goederen. Verdere inkomsten van de baljuw haalde hij uit rechten die hij kreeg bij verpachtingen en verkopen (57). Hij stelde in naam van de Heer van de prochie de wethouders aan en nam de eed af.

Omstreeks 1695 werd er een landboek van de gemeente opgesteld (58). De bijhorende kaart is jammer genoeg verloren gegaan. Dit landboek geeft ons de mogelijkheid om alle percelen, die Jacques Hendrickx bewerkte, terug te vinden. We weten dit slechts voor de gronden op Okegem gelegen en zal dus zeker niet de totale grootte van de uitbating zijn. Trouwens de grootte veranderde van jaar tot jaar, daar Jacques ook gronden van andere particulieren pachtte.

Volgens de "quohieren van ommestellingen" bewerkte J. Hendrickx de volgende oppervlakten te Okegem :

1671 : 7561 roeden 15 voeten
1672 : 7561 roeden 10 voeten
1673 : 8618 roeden
1674 : 8014 roeden

---

(57) O.G.A. Okegem nr. 7 Rechten geïnd door de meier i.p.v. de baljuw 1681
(58) Idem, nr. 12

In 1695 bewerkte hij 11694,5 roeden of 29 bunder 94,5 r. op Okegem. Dat maakt ongeveer 36 ha. Slechts één persoon bewerkte nog meer grond op Okegem, nl. Adriaen Van der Perre, die burgemeester was.
Van die 11694,5 roeden had hij slechts 264 r. in eigendom, dat is 2,26 % van het totaal. Van de erfgenamen Gauditiabois uit Aalst pachtte hij nog 404,5 roeden en van Marie Dauwe 40 roeden meers.

In het landboek staat het hof als volgt beschreven (perceel nr 156) : "De selve abdije met het hoff t'haseleer hoppelochtinghen ende landen daeranne liggende palende noort west de twee voorgaende ende een deel van de waterleye noort ende noort oost oock de waterleye suyt oost de drij naervolgende suyt west Lauwereys Van Mieghem, Jacques Heyndericx ende Jan Heyndericx tsamen groot mette weghen daerover loopende 2489 roeden de selve gecort = 2472 r. Jacobus Heyndericx baillu pachter".

Op het ogenblik dat de "setting" d.w.z. grondbelasting moest ingehaald worden, bewerkte Jacques Hendrickx te Okegem (59) :

1695 : 30 bunder 3 dagwand 2 roeden
1696 : 30 bunder 2 dagwand 5 roeden
1697 : 31 bunder 1 dagwand 54,5 roeden
1698 : 29 bunder 3 dagwand 17,5 roeden
1699 : 29 bunder 3 dagwand 93 roeden
1700 : 30 bunder 3 dagwand 42 roeden
1701 : 31 bunder 0 dagwand 70 roeden

Jacques Hendrickx overleed op 1 april 1702. Hij was tweemaal gehuwd geweest. Een eerste maal was dat met Cathelijne Van den Driessche, die overleed op 3 december 1679. Met haar had hij 5 kinderen : 3 jongens en 2 meisjes. De jongens stierven allen op jeugdige leeftijd. Daarna huwde hij Joanna De Bisschop, dochter van Machiel, die afkomstig was van Liedekerke. Met haar had hij 1 kind, Jan genaamd. Bij het overlijden van Jacques was deze 6 jaar oud. Uit de staat van goed, opgesteld bij het afsterven, putten we volgende interessante gegevens (60).

Joanna De Bisschop bezat nog verscheidene percelen land te Liedekerke

---

(59) O.G.A. Okegem nr. 17
(60) O.G.A. Okegem bundel 60 nr. 1

afkomstig van haar ouders.

Gedurende zijn tweede huwelijk kocht Jacques 10 stukken grond die samen een oppervlakte hadden van 1 bunder 30 roeden of 2,24 ha. Daarbij kocht hij ook nog een huisje met grond te Eversem, groot 63 roeden en een hofstede met een ast, groot 108 roeden.
Hij ruilde met Jacobus Van Havermaet 39 roeden grond voor een perceel land te Leeberg (Pamel). Hij bezat ook 6 paarden, 11 koeien, 7 kalveren, 8 varkens, 25 koppels duiven en een aantal kippen. Een herder had toezicht op 43 schapen en 27 lammeren, terwijl er op de hoeve nog 22 schapen en 16 lammeren verbleven.
Als vleesvoorraad bezat hij : 4 hespen, wegende 83 pond of 36 kg; 95 pond varkensvlees in de pekel (36 kg); 60 pond gedroogd vlees (26 kg) en 3,5 steen rundsrug (± 10 kg).

Gedurende zijn pachttermijn had hij op het hof te Eversem 3 nieuwe schaapstallen en een wagenhuis gebouwd.
Op de velden was "schockeloen" (masteluin), klaveren, sloren (koolzaad), rogge, tarwe, lijnzaad, wouw, haver, vlas en roomse bonen gezaaid en geplant.

Jacquemynthen Steppe en Marie De Schrijver moest hij nog vergoeden voor de tijd die ze bij hem gediend hadden. Frans De Spiegeleer moest ook nog een bepaalde som ontvangen voor zijn diensten als schaapherder.

Op het ogenblik van zijn overlijden was Marieken Beeckman meid, Ferdinandus Van Parijs paardeknecht en Machiel Cobbaert en Nicolaas Gudman waren knechten.

Jacques Hendrickx was lid geweest van een gilde, doch welke gilde dat precies was, weten we niet. Hij was ook buitenpoorter van Aalst.
Na aftrek van alle schulden bleef er nog 2078 gulden en 16 stuivers te verdelen onder de erfgenamen. Om de vooruitgang van Jacques Hendrickx enigszins nog aan te tonen, geven we de cijfers van de telling van de paarden (61). In 1677 bezat hij 2 paarden, in 1690 had hij er drie en bij zijn overlijden was dit aantal reeds opgelopen tot 6.
Zijn weduwe Joanna De Bisschop hertrouwde met Peeter Uyttersprot. Deze werd aldus de nieuwe pachter op het hof te Hazeleer.

---

(61) O.G.A. Okegem nr. 4

Het bedrijf bleef dezelfde grootte behouden :
in 1702 : 31 bunder 15 roeden
in 1703 : 33 bunder 15 3/4 roeden
in 1707 : 32 bunder 3 dagwand 68 3/4 roeden.

In 1702 komt Peeter Uyttersprot als schepen in de vierschaar. Men zou bijna kunnen zeggen automatisch, daar hij als pachter op het hof te Hazeleer "bekwaam" geacht werd om schepen te worden. In 1708 wordt Peeter burgemeester. Dit ambt oefende hij uit tot 1712 waarna hij terug als schepen fungeert. In 1718-19 wordt hij terug als burgemeester aangesteld. Daarna is hij schepen tot 1724. Op 2-3-1725 vinden we hem een laatste maal in het register vermeld als burgemeester. Hij werd in de vierschaar of schepenbank opgevolgd door Jan Hendrickx, zoon van Jacques, zijn stiefzoon dus.
Peeter Uyttersprot was ook geldschieter van de prochie. In 1711 staat de gemeente voor niet minder dan 1000 gulden bij hem in het krijt (62).
Niet alleen aan de gemeente doch ook aan andere inwoners van Okegem leende Peeter geld. De voorbeelden zijn legio. Een paar maal liet hij zelfs de eigendommen van de ontleners verkopen daar deze niet in staat waren het kapitaal terug te betalen (63).

Bij zijn overlijden in 1743 werd een staat van goed opgemaakt (64) die een indrukwekkende reeks eigendommen opgeeft die Peeter aangekocht heeft. In totaal zijn het 13 eigendommen, daarbij waren hem 9 personen min of meer grote sommen schuldig.
Peeter stierf zonder kinderen na te laten. Waarschijnlijk was hij van Lebbeke afkomstig daar hij daar een tweetal gronden erfde van zijn vader.

Peeter Uyttersprot boerde op het hof tot 1736. Op 21 januari 1736 stierf Joanna De Bisschop en de inboedel werd openbaar verkocht (65). Het was de inboedel van een aanzienlijk landbouwbedrijf, die toen verkocht werd. De veestapel bestond uit : 5 paarden + 3 veulens, 2 ossen, 13 koeien en 7 kalveren, 2 varkens.

---

(62) O.G.A. Okegem - Register van wettelijke passeringen 1670-1712 nr. 41 blz. 393 en 394
(63) Idem - nr. 76 blz. 42 vo;bundel 54 nr. 15
(64) Idem - bundel 63 nr. 9
(65) O.G.A. Okegem - bundel 45 nr. 81

Gulden Boom

n°. 35

406 R

n°. 36

1082 R

n°. 34

399 R

Hcl

Bckc

n°. 37

654 R

Vcldt

n°. 33.

2473 R

Everschemsche

straete

Toestand 1754

arch. Eric C. Van de Perre

Jan Hendrickx, enige erfgenaam, kocht op de uitverkoop ongeveer de helft van alle verkochte goederen terug op. De reden ervan wordt verder duidelijk.

Jan Hendrickx, de stiefzoon, huwde in in 1718 met Maria Buydens. In 1720 ging hij op de hofstede wonen die zijn vader Jacques aangekocht had. Deze was gelegen aan de Eversemweg. Hij kreeg van huis dan ook terzelfdertijd een aantal stukken grond, in totaal ongeveer 5 bunder (± 6 ha). Hij breidde zijn bebouwde oppervlakte direct uit zodat hij in 1729 reeds 13 bunder 266 roeden bewerkte. Bij de dood van zijn moeder waren dat nog 9 bunder 15 roeden. Zijn vrouw stierf in 1733 bij een bevalling en een maand later hertrouwde hij met Cornelia Joanna Van de Perre.

In 1736 verliet Peeter Uyttersprot het hof te Hazeleer en ging op de hofstede Van Lathem wonen. Deze hofstede verpachtte hij voordien aan de voornoemde Jan Hendrickx en was gelegen in de Fonteinstraat, ongeveer rechtover de huidige ingang van de fabriek Nervia. Daar zou Peeter Uyttersprot overlijden.

Terzelfdertijd verhuisde Jan Hendrickx naar het hof te Hazeleer en werd de nieuwe pachter. Het eigenlijke hof met hoplochtingen en landerijen was toen 6 bunder 72 roeden groot (7,6 ha).
De gronden die Jan Hendrickx in Okegem bewerkte in 1736 hadden een oppervlakte van 35 bunder en 121 roeden (± 43,5 ha).
Jan Hendrickx was ook sinds 1729 burgemeester van Okegem geworden en bleef het tot 1740. In 1740 werd hij door de toenmalige heer van Okegem Jan Baptist Sturtewagen als baljuw van de prochie Okegem aangesteld. Hij zou Jacobus Van de Perre opvolgen wanneer deze kwam te overlijden. Het staat zo vermeld (66) :

"Den onderschreeven heere der prochie van Okegem ende heerelijckhede van Idevoorde, geïnformeert zijnde van de capaciteit, goet comportement ende christelijcke leven van seigneur Jan Hendrickx, fs Jacques, igenwordigh burgmeester der voorscreven prochie ende heerlijckhede, hebbe op zijn verzoek ende bede hem gejont, gegeven ende geconfereert soo ick doen bij desen de survivantie van de bailliuage der voorseide prochie ende heer-

---

(66) Register Wettelijke passeringen in privé-bezit blz. 88

lijckhede omme die te bedienen immediatelijck naer het overlijden van den actuelen bediender seigneur Jacobus Van de Perre fs. Jacobi. Indien hij Hendrickx hem quame te overleven in welck geval bevele alsnu voor alsdan, mijnen meyere der voorscreven prochie present wethouderen den voornoemden Hendrickx in qualiteit alsboven te stellen in eede en possessie omme de selve officie als bailliu gedurelijck, erelijck ende loffelijck te bedienen ende exerceren op de baeten ende emolumenten daertoe staende en gelijck den voornoemden igenwoordigen bediender is genietende ende ... ".

Jacobus Van de Perre overleed op 11 augustus 1740. Op 16 augustus legde Jan Hendrickx reeds de eed af. Hij had dit ambt verkregen op eigen verzoek en smeekbede. De overleden baljuw was slechts 26 jaar oud en was ook de schoonbroer van zijn opvolger.

Jan Hendrickx had uit zijn beide huwelijken 14 kinderen. De helft ervan stierf voor ze volwassen waren.

In 1755 stelde de abdij een nieuw pachtboek op (67). Jan Hendrickx staat erin vermeld als pachter van het Hof te Eversem met de landen en de meersen. Zijn huidige pachttermijn van 9 jaar was ingegaan in 1754 en dit voor een jaarlijks bedrag van 480 gulden.
Jan Hendrickx bleef het hof verder pachten tot aan zijn dood. Dank zij twee staten van goed kunnen we de vooruitgang berekenen die Jan Hendrickx boekte. De ene staat werd opgemaakt op 9 februari 1734 (68) na het overlijden van zijn eerste vrouw Marie Buydens. De tweede staat opgesteld op 23 april 1773 (69) na het overlijden van Jan Hendrickx zelf (4 sept. 1772).

Bij de dood van zijn eerste vrouw bleef Jan achter met drie minderjarige kinderen, nl. Joanna 13 jaar, Marie Catharina 9 jaar en Joannes 3 jaar. Joannes zou in 1735 overlijden. Zijn vrouw was van een welgestelde familie afkomstig, die veel eigendommen bezat te Appelterre. Tijdens de 15 jaar huwelijk met Joanna kocht hij één perceel land van 166 roeden.
Het hof dat hij toen bewoonde aan de huidige Eversemweg omvatte een woonhuis in hout en leem opgetrokken. Alleen de fundamenten en de schouw waren in metselwerk. Verder was er een paardestal, koestal, wagenhuis,

---

(68) O.G.A. Okegem, bundel 62 nr. 10
(69) Id. bundel 67 nr. 5
(67) Archief Aartsbisdom Mechelen - Fonds Abdij Ninove, nr. 12

schuur en een nieuwgebouwde varkenstal.
De veestapel bestond uit : 2 paarden en 2 veulens, 6 koeien en 2 kalveren, 2 "renders" (stier of os), varken + biggen en kippen.
Hij bezat enige boeken, een kerkboek met zilverbeslag, diamanten ring, oorijzer met zilveren ringen, een gouden trouwring en een gouden kruis. Daarbij hingen in het huis enige schilderijen. Om te eten gebruikte men vorken, wat voor die tijd uitzonderlijk was. In de kelder lagen 16 biervaten. Hij had voor 200 gulden varkensvlees in de kuip steken. In totaal, na aftrek van de schulden, bezat Jan Hendrickx nog 1380 gulden en 65 stuivers.

Bij zijn overlijden in 1772, na 36 jaar als pachter op het hof te Hazeleer gewoond te hebben, liet hij 7 kinderen na, waarvan drie reeds waren uitgehuwd.
Van zijn ouders had hij 16 percelen grond en drie huizen geërfd. De gronden waren gelegen op Okegem (grootste deel), Liedekerke en Iddergem. Van de drie huizen die hij bezat, verhuurde hij er een. De zogenoemde Bolsterstede werd achtereenvolgens verhuurd aan :

1717-1720	Gillis Vernaillen
1720-1723	Jan Asselman, zoon van Jan
1723-1730	Jan De Winne
1730-1736	Jan De Schrijver, zoon van Guilliam
1736-1737	Jan Hendrickx zelf
1737-1740	Peeter Heremans
1740-1749	Jan Hendrickx zelf
1749-1750	Gillis Van Op den Bosch, zoon van Gillis
1750-1773	Jan Hendrickx zelf
1773-1774	Jan Grijseels
1774-1786	Peeter Clotman, zoon van Jacobus
1786-	Joannes Walckiers

Deze hofstede was gelegen in de huidige Kouterbaan.
De tweede hofstede die we vermeld hebben, behield hij als woonplaats voor hemzelf. De derde hofstede is het huidige hof Van Holder, dat in de 18e eeuw nog zo'n grote bebouwde oppervlakte niet had. In totaal erfde Jan Hendrickx 2747 roeden of ± 8,5 ha. Vermelden we nog dat hij ook te Liedekerke een hof bezat.

Gedurende zijn tweede huwelijk kocht hij 14 percelen grond bij met een totale oppervlakte van 2480 roeden of 7,6 ha. Hij had zijn eigendommen dus verdubbeld. Daarnaast stonden verscheidene schuldenaars bij hem aan renten en obligaties in het krijt voor 3144 guldens.
Jan Hendrickx hield zich ook bezig met turf steken o.m. op den Backaert. Die turf diende niet uitsluitend voor eigen gebruik want hij verkocht er ook aan de inwoners van Okegem.
Verder bezat hij een zilveren snuifdoos en een paar zilveren hemdsknopen.
Bij de huisraad behoorde : een kouckijser, waeffelijser, twee theemoren, 12 paer porcelainen theetassen, 30 stoelen, 134 pond tin aan schotels (70), borden, lepels, waterpotten, mostaertpotten, peperbus en zoutvaten.
We sommen verder op : 21 tafelmessen, 32 vorken, 41 geleierde borden, 36 servetten, 122 ellen servetlakens, staande horloge, historie en andere boeken, fusiecq met 2 tondelpistolen en 2 zakpistolen. In de kelder lagen 5 tonnen goed bier en 3 tonnen "cleyn" bier, 190 pond varkensvlees, 128 pond smout, 210 pond boter.
De veestapel bestond uit : 7 paarden en 3 veulens, 14 melkkoeien en 5 kalveren, 5 renders van 1 jaar, 4 varkens en 4 biggen, 48 hennen, 2 hanen en 7 eenden.
De hele inboedel opsommen aan granen, huisraad en werktuigen zou bladzijden vullen.
Op de begrafenis werden 5 zakken tarwe uitgedeeld aan de armen van de parochie en men besprak 352 zielemissen. Zijn weduwe liet een zerk plaatsen omtrent de plaats waar Jan Hendrickx begraven werd. Deze zerk is nog altijd zichtbaar in de zijgevel van kerk.
In totaal, na aftrek van de schulden, bleef er onder de erfgenamen nog 24067 gulden 12 stuivers en 2 oorden te verdelen.
Het was ook pachter Jan Hendrickx die omstreeks 1765 bouwwerken liet uitvoeren aan het hof. Dit weten we doordat in een steen boven de staldeur dit jaartal ingegrift is. We durven dus stellen dat dit gebouw wel het oudste van Okegem zou zijn.
Welke overeenkomst Jan daarvoor trof met de abdij weten we niet, daar de rekeningen van de abdij voor deze periode verloren zijn gegaan.

---

(70) 1 pond = 0,433 kg.

In het boek waar de rekeningen van de pachten staan genoteerd (71) lezen we op blz. 84 dat de abdij hem voor 74 gulden 4,5 stuiver kwijtschelding gaf voor het bouwen van het huis. Het optrekken van deze woning zal heel wat meer gekost hebben, doch hoe en wanneer de abdij dit afrekende, vonden we nergens.

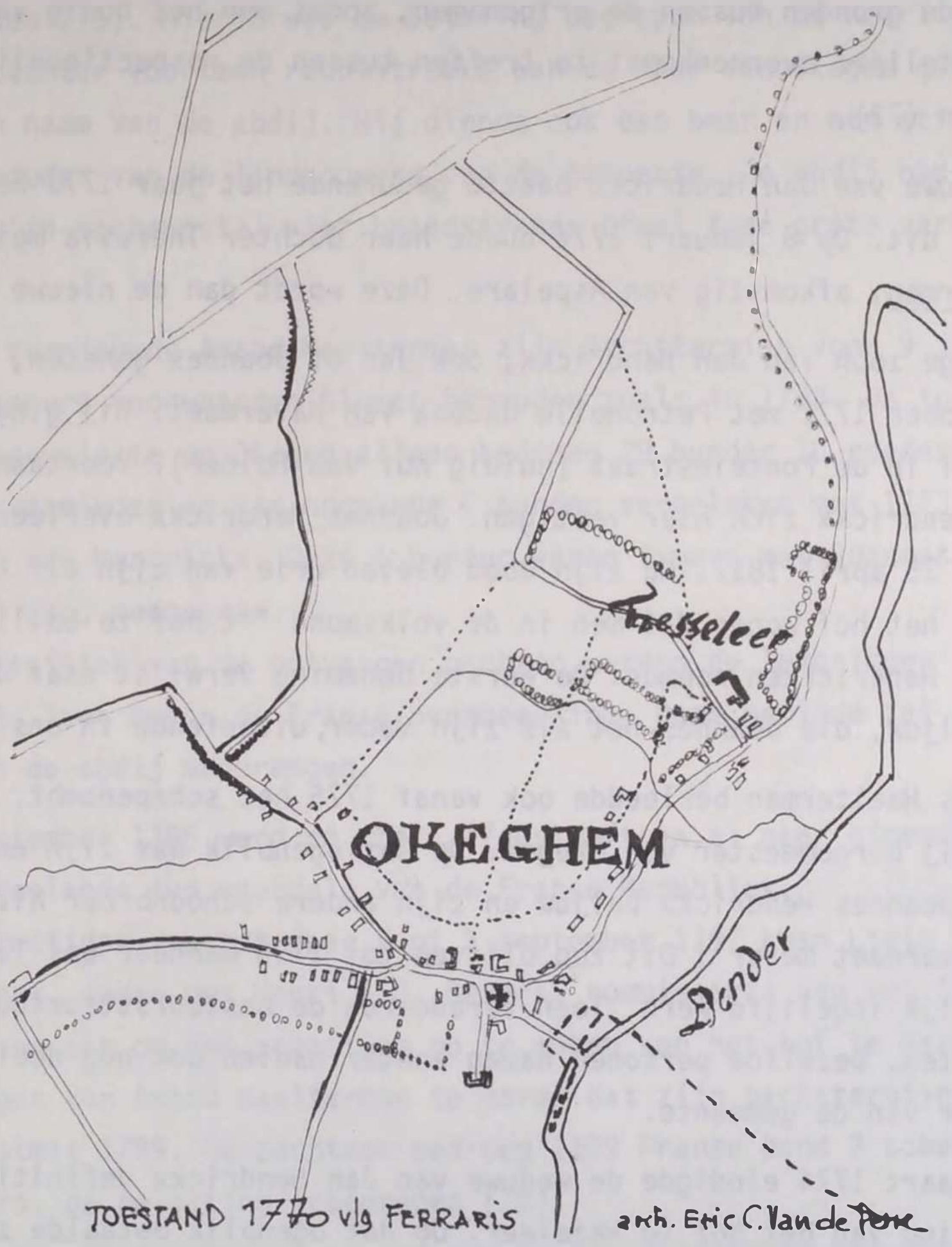

In 1762 pachtte Jan Hendrickx het hof te Hazeleer met bijhorende gronden voor 624 gulden. In 1773 hernieuwde hij zijn pachtcontract voor 9 jaar, ditmaal voor de som van 680 gulden. De pachters betaalden deze

---

(71) R.A. Ronse, Fonds Abdij Ninove nr. 54 Manueel van de pachten van de goederen in de parochies ... 1762-1794

som niet in speciën, maar in de loop van het jaar leverden ze aan de abdij een deel van hun vruchten. Zo leverde Jan in 1769 boter, eieren, kalveren en koeien voor een globale waarde van 524 gulden 18 stuivers. Op het eind van het jaar werd de achterstallige schuld aangezuiverd.

Nog tijdens het leven van Jan Hendrickx rezen er betwistingen omtrent bepaalde gronden tussen de erfgenamen, zodat men het nodig vond een schriftelijke overeenkomst te treffen tussen de respectievelijke erfgenamen (72).

De weduwe van Jan Hendrickx baatte gedurende het jaar 1773 het bedrijf verder uit. Op 8 januari 1774 huwde haar dochter Theresia met Amandus Haelterman, afkomstig van Aspelare. Deze wordt dan de nieuwe pachter.

De enige zoon van Jan Hendrickx, ook Jan of Joannes geheten, huwde op 18 oktober 1772 met Petronella Jacoba Van Havermaet. Hij ging wonen op het hof in de Fonteinstraat (huidig hof Van Holder). Voortaan zal de stam Hendrickx zich hier vestigen. Joannes Hendrickx overleed op dit hof op 25 april 1817. Na zijn dood bleven drie van zijn elf nakomelingen op het hof wonen dat men in de volksmond "'t hof te Ballies" of 't hof Hendrickxen noemde. De eerste benaming verwijst naar de functie van baljuw, die Joannes, net als zijn vader, uitoefende in ons dorp.

Amandus Haelterman bekleedde ook vanaf 1775 het schepenambt. In 1777 werd hij burgemeester van Okegem. Op dat ogenblik was zijn ene schoonbroer Joannes Hendrickx baljuw en zijn andere schoonbroer Nicolaes Elias Van Havermaet meier ! Dit zou blijven tot 1796 wanneer ons land bij Frankrijk ingelijfd werd. Toen veranderde de bestuursstructuur van de gemeenten. Dezelfde personen namen echter nadien ook nog deel aan het bestuur van de gemeente.

Op 9 maart 1774 eindigde de weduwe van Jan Hendrickx definitief met de uitbating van het hof te Hazeleer. Op dat ogenblik betaalde ze immers haar achterstallige schulden af (73). Over de jaren 1772 en 1773 moest ze nog 340 gulden en 12 stuivers opleggen.
Het is nu Amandus Haelterman die sommige leveringen naar de abdij brengt.

---

(72) O.G.A. Okegem, bundel 68 nr. 20
(73) R.A. Ronse, Abdij Ninove nr. 39, Boek van ontvangsten en uitgaven 1773-1789.

In 1776 levert hij o.m. eieren, boter, schockeloen, hoppekeesten, een kalf, een koe en een os voor een totaal bedrag van 745 guldens en 17 stuivers. Dit was meer dan de pachtprijs en dat werd dan ook in mindering gebracht voor het volgend jaar (74).

In 1782 hernieuwde Amand zijn pacht voor 9 jaar. De pachtsom steeg tot 700 gulden (75). Hierin was de betaling begrepen van de heerlijke renten, die de pachter voortaan rechtstreeks aan de heer van Okegem diende te betalen in naam van de abdij. Hij diende ook een beer en een stier ten dienste te houden van de landbouwers van de gemeente. De abdij had het recht om uit zijn varkensstal vier braadvarkens ofwel twee grote varkens te kiezen.

In 1791 vernieuwde Amand Haelterman zijn pachttermijn voor 9 jaar. De pachtsom en andere voorwaarden bleven behouden zoals in 1782. De totale bedrijfsoppervlakte op Okegem alleen bedroeg 29 bunder 10 roeden (76). Dit was een vermindering van ongeveer 6 bunder vergeleken met 1773, na de dood van Jan Hendrickx. Deze 6 bunder waren immers met Joannes Hendrickx, zoon van Jan, meegegaan.
In het register van de ontvangen pachten werden de leveringen bijgehouden tot 1794. Toen begon de Franse overheersing. Deze periode zal de ondergang van de abdij meebrengen.

Op 1 september 1796 werd de abdij afgeschaft en al haar eigendommen werden aangeslagen ten voordele van de Franse Republiek.
Op 17 fructidor van het jaar 5 of 3 september 1797 kwam Livin Van Mullem, een expert, samen met Henri G.J. Bevers, commissaris van het Directoire, te Eversem aan om een schatting op te maken van het hof te Hazeleer (77). Zij kregen van Amand Haelterman te horen dat zijn pachttermijn afliep met Kerstmis 1799. De pachtsom bedroeg 1109 Franse pond 7 schellingen en 7 deniers, de belasting inbegrepen (78).

---

(74) Id. nr. 36 Notitieboek der ontvangen leveringhen van de pachters der abdije 1776-1794
(75) Id. nr. 54
(76) O.G.A. Okegem nr. 13, Landboecklooper 1715-1785 blz. 81B
(77) R.A. Gent, Fonds Scheldedepartement nr. 1329
(78) Einde 18e eeuw was 49 gulden courant gelijk aan 90 Franse pond.
Zie hiervoor : Janssens V. De Belgische frank. Anderhalve eeuw geldgeschiedenis. Standaard uitg. Antwerpen, 1976, 455 blz.

PLAN DES BIENS MENTIONNES

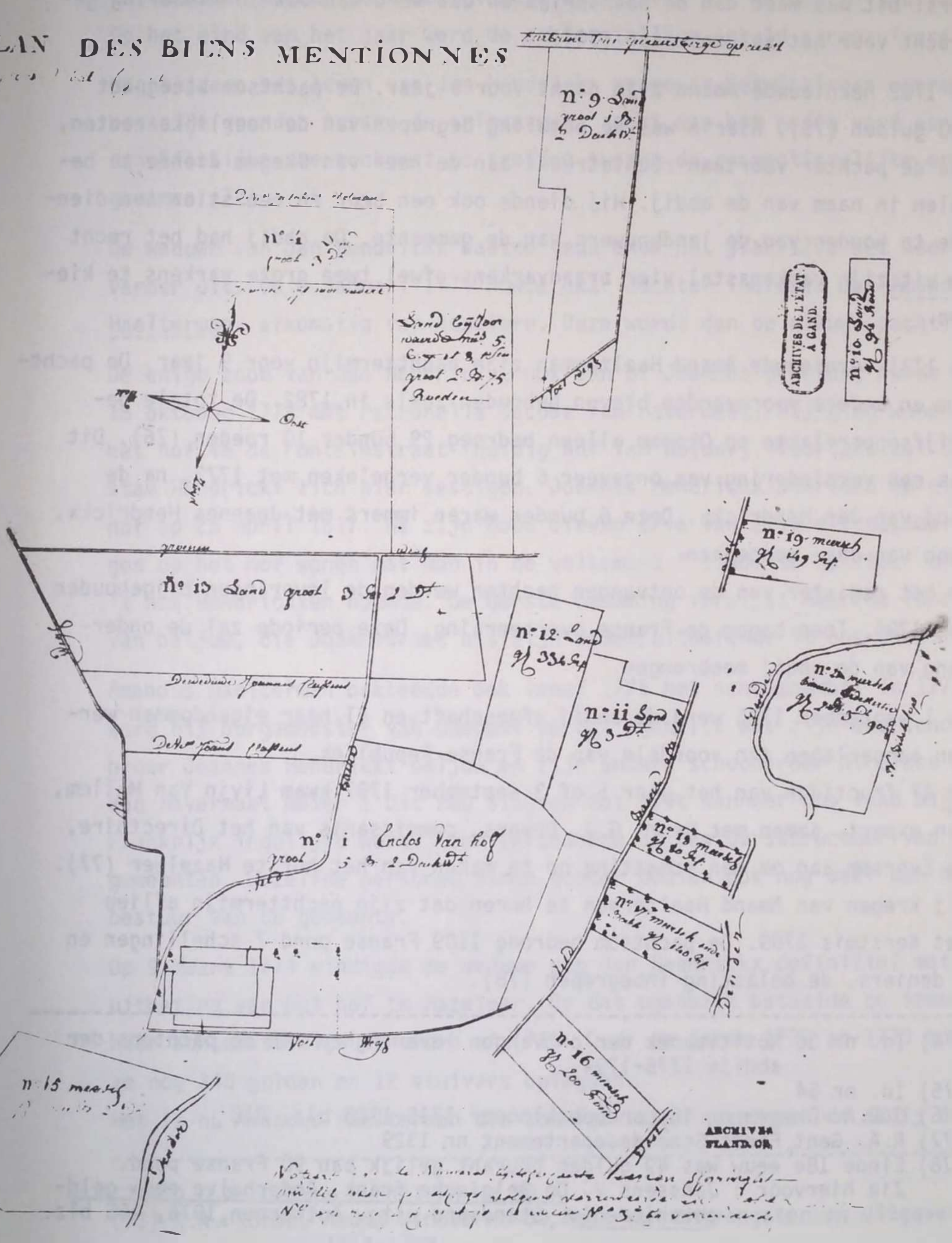

De belasting werd berekend op 200 Franse ponden. Voorts was hij gelast met de herstellingen van de gebouwen. Deze herstellingswerken schatte hij op 200 Franse pond jaarlijks. Paul de Vleminck, voormalig monnik en provisor van de afgeschafte abdij van Ninove was ook bij de schatting aanwezig. Deze verklaarde dat de nieuwe constructie van het woonhuis, schuur en stallingen van het hof te Eversem door de pachter waren gedaan zonder enige tussenkomst van de abdij. De opvolgende pachter diende de gebouwen van de vorige pachter over te nemen !

Hier volgt dan de schatting van de gebouwen. Deze schatting gebeurde op verzoek van Amand Haelterman daar hij de waarde van de gebouwen had dienen te betalen aan zijn mede-erfgenamen.

Het hof werd geschat in staande waarde. Joannes De Vuyst, meester-timmerman en Joannes Baptist Bodengien, meester-metser, voerden de schatting uit op 5 december 1797.

- varkenskoten, "remisie" en wagenhuis :	250 gulden
- paardestal, met de voederij en de achterstal :	452 gulden
- huis met koestal en kelders :	3400 gulden
- bakhuis en oven :	215 gulden
- kolenkot, assekot, privaat met de 3 portjes :	105 gulden
- gemetste schuur plus het timmerwerk :	960 gulden
- kasseistenen op het hof :	140 gulden
Totaal :	5522 gulden

In liggende waarde, d.w.z. alleen de materialen gerekend, bleef het op 3681 gulden 6 stuivers 3 deniers geschat. Hiervoor trok men nl. 1/3 van de staande waarde af.

Voort volgt de opsomming van de gronden met het bedrijf medegaande (79).

1. Huis, schuur, paardestal, stallen en andere gebouwen, hoplochting, groentenhof, weiden en een stuk landbouwgrond - Totaal 5 bunder 2 dagwand.
2. 70 roeden land, rest van 3 dagwand land waarvan 2 dagwand 30 roeden verkocht werden aan de pachter op het Winterdal.

---

(79) Zie ligging van de gronden op bijgevoegde oorspronkelijke tekening.

3. 3 dagwand landbouwgrond aan de Guldenboom
4. 1 bunder 7 roeden idem op het Meulenveld
5. 3 dagwand 90 roeden idem op hetzelfde veld
6. 75 roeden idem op hetzelfde veld
7. 3 dagwand 59 roeden idem aan de Groeneweg
8. 1 bunder 2 dagwand idem aan de kleine Aalstberg en het Hellegat
9. 94 roeden idem onder aan de Aalstberg
10. 3 dagwand idem, stuk in de vorm van een bek aan de Aalstberg
11. 3 dagwand 34 roeden naast het vorige gelegen
12. 3 bunder 2 dagwand aan de Neerbeke
13. 1 bunder 2 dagwand weide aan de Dender (op plan nr 15)
14. 2 dagwand weide genoemd de "peerdenmeersch"
15. 1 dagwand 40 roeden weide genoemd "schaepenmeersch"
16. 80 roeden weide genoemd "nettenmeersch"
17. 1 dagwand 49 roeden weide genoemd "veldenbroeck"
18. 2 bunder 3 dagwand 90 roeden weide op Liedekerke, genoemd "achtersten doornmeersch"

De vroegere 28 bunder en 28 roeden waaruit het bedrijf voordien bestond, was teruggebracht tot 22 bunder 88 roeden. Inderdaad, bij contract van 10 maart 1795 had de abdij 5 bunder 3 dagwand 40 roeden verkocht aan Amand Haelterman. De abdij was hiertoe overgegaan omdat zij in september 1794 door de Fransen aangeslagen werd om 400.000 gulden te betalen. Om deze hoge som bijeen te krijgen, smolt de abdij een deel van haar zilverwerk, ging leningen aan en verkocht grond ...
De monniken voorzagen waarschijnlijk het lot dat hun te wachten stond en ze sloten o.a. met hun pachters een aantal zogezegde of valse verkopen af. De zogezegde kopers kregen een verkoopakte en een kwitantie, waarschijnlijk op belofte om na het vertrek van de Fransen de eigendommen terug te schenken.
In 1813 kwam door verklikking het Franse bestuur het hele opzet te weten. Deze gronden werden weliswaar door de nationale domeinen niet meer verkocht maar de overgebleven monniken betaalden een zware boete. De 5 bunder 3 dagwand en 40 roeden behoorden ook tot de valse verkopen.
Het Franse bestuur liet de zogezegde valse verkopen in het bezit van de monniken. Deze poogden dan met de zogenaamde kopers een overeenkomst te

treffen. Dit ging niet altijd goedschiks en meerdere processen werden gevoerd die de monniken allen verloren. De monniken waren niet meer bij machte om de materiële grondslagen van de abdij op te richten en in 1823-1825 werden de gebouwen verkocht.

Amand Haelterman trof een overeenkomst met de monniken en bleef in het bezit van deze 5 bunder 3 dagwand en 40 roeden. Waarschijnlijk gebeurde dit door afkoop.

Keren we terug naar 1798. De schatters van de hoeve kwamen tot het besluit dat de gronden van de hoeve niet verkaveld mochten worden en in één blok moesten geveild worden. Zij schatten de totale opbrengst van de gronden op 4250 Franse pond 3 schellingen en 11 1/4 deniers. Door dit bedrag met 20 te vermenigvuldigen schatte men de totale waarde van de uitbating op 85003 Franse pond 18 schellingen 9 deniers.

Wanneer we deze opbrengstschatting vergelijken met de pachtsom dan bedroeg de pacht ongeveer 1/3 van de jaarlijkse opbrengst. Op de gronden stonden ook nog 163 bomen die een totale waarde van 804 Franse pond 9 schellingen en 9 deniers vertegenwoordigen.

De 4e ventose van het jaar 6, 22 februari 1798, om 2 uur in de namiddag werd de hoeve en bijhorende gronden openbaar verkocht (80). Op 29 pluviose (17 februari 1798) was er reeds een zitting geweest, doch niemand had toen ingesteld. De verkoop werd gedaan met het branden van de kaars. Niet minder dan 8 maal werd de kaars terug aangestoken. Het goed werd ingesteld op 64600 Franse pond. Na het eerste doven van de kaars was de som reeds opgelopen tot 900000 livres (Fr. pond). Er waren twee personen die mekaar bekampten om het bezit van het hof, nl. "citoyen" Van der Linden en citoyen C.J. Oudaert. Laatstgenoemde bleef de uiteindelijke koper voor het fenomenaal bedrag van 1150600 Franse pond. Charles Joseph Oudaert was raadslid van de prefectuur van het Scheldedepartement en woonde te Gent.
Om deze hoge som enigszins aanvaardbaar te maken, moeten we verwijzen naar de verkoopsvoorwaarden van de Nationale Domeinen (81)

---

(80) R.A. Gent, Fonds Scheldedepartement nr. 1329
(81) Lambert J. Het aandeel van de landbouwers in de koop van de nationale goederen in België (1796-1821) - Oostvlaams verbond van de kringen voor Geschiedenis - Voorlichtingsreeks - Nieuwe reeks nr. 11, Gent, 1970, blz. 4 en vgl.

Copie.

Le soussigné déclare que je suis devenu acquéreur le 4 ventose an 6 d'un bien national consistant en une ferme de Vingt Deux Bonniers quatre Vingt huit Perches de terres et pré dans la Commune d'Oplinter canton de Jodoigne exploité par Gerard Van Roelbergen Cadet le 19 Germinal an 6. signé P. Vanvaert

L'administration municipale du canton de Jodoigne déclare que l'original de la déclaration par Copie ci dessus, a été déposé au secretariat du même canton, en foi de quoi nous avons signé la présente et fait apposer le sceau de notre administration. En séance le 22 Germinal an 6 de la République française

C. Th. Grangien Agt

P. Baeyens Secre

CANTON DE JODOIGNE

Men moest slechts 1/20 van de instelprijs in munt betalen binnen de 10 dagen na de toewijzing en een tweede 1/20 binnen de zes maanden; 4/10 van de instelprijs mochten in een termijn van 4 jaar vereffend worden in 4 obligaties of in schuldbekentenissen. Aldus diende maar de helft van de instelprijs in klinkende munt of daarmede gelijkgestelde waarden gestort te worden; wat het overige deel van de koopsom betreft : de tweede helft van de instelprijs plus wat erbij kwam door opbod, kon afgelost worden in staatsfondsen die erg in waarde gedaald waren.

Charles Joseph Oudaert is niet lang eigenaar van het hof te Hazeleer gebleven. Op 26 brumaire 11e jaar van de Franse Republiek (1803) verkocht hij voor notaris Raman te Gent het hof en bijhorende gronden aan Gaspard Constantin Rollier. Deze was oud-burgemeester van Ninove en woonde nu te Gent. De koopsom bedroeg 12.000 frank, in munten te betalen !
Tijdens de voorgaande periode bleef Amand Haelterman als pachter op het hof.
De uitbating werd als geheel verkocht d.w.z. dat men de gronden en de hoeve als één blok beschouwde. Gedurende de 19e eeuw zal dit niet meer het geval zijn. Door de verscheidene verkavelingen en verdelingen zal het oorspronkelijke geheel stilaan versnipperd geraken en in handen komen van verschillende eigenaars. Het zou dan ook nutteloos zijn te achterhalen waar al deze eigendommen naartoe gingen. Wanneer we nog over het hof te Hazeleer spreken,zal dat in beperkende zin zijn nl. over de gebouwen zelf.

Gaspard Constantin Rollier bezat echter nog de volledige uitbating zoals die gedurende eeuwen bewerkt was geworden. Gaspard was gehuwd met Joanna Petronella Van den Eynde, dochter van Cornelis en van Elisabeth Van den Berghe. Bij huwelijkscontract (82) verleden voor notaris L. De Naeyer te Ninove op 29 september 1773 kwamen ze overeen dat de langstlevende het vruchtgebruik zou bezitten van al de goederen.
Op 7 juli 1807 dicteerde Joanna Petronella aan notaris Raman te Gent haar testament (83). Het huwelijk was kinderloos gebleven en Joanna Petronella schonk al haar persoonlijke eigendommen d.w.z. degene die

---

(82) Familiearchief notaris Van den Berghe Karel, Ninove
(83) Idem

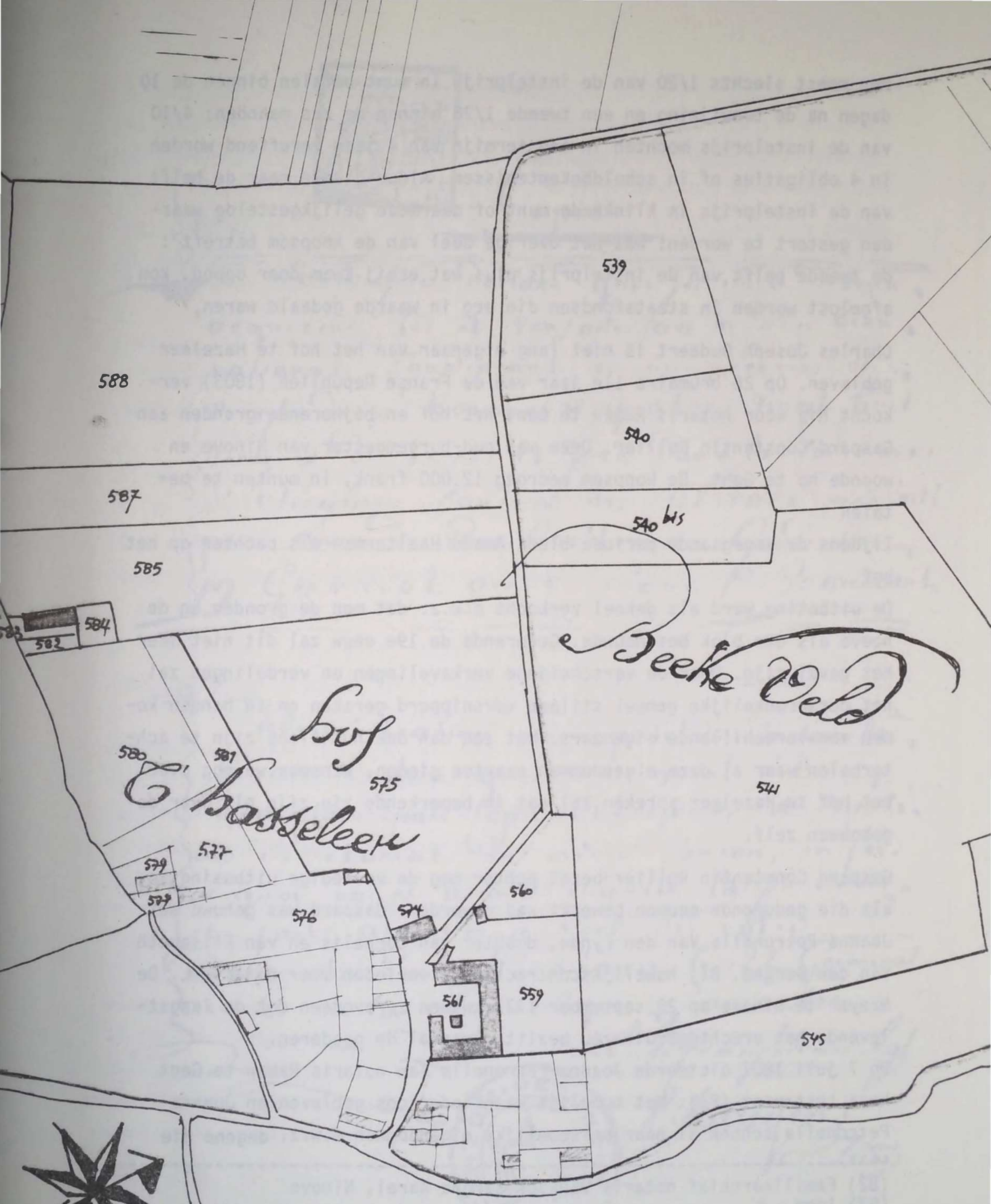
588
587
585
584
583
582
580
581
575
577
579
576
574
560
561
559
539
540
540 bis
544
545
Hof
Ghasseleer
Beke Veld
1/2500
TOESTAND vlg. plan cad. Départ. de l'Escaut 1810
arch. Eric C. Van de Pe

ze van haar ouders erfde aan haar erfgenamen van vaders of moeders zijde. Verder schonk ze eveneens de helft van de goederen in gemeenschap verworven aan dezelfde erfgenamen, met uitzondering nochtans van de eigendommen verworven van Peeter Beeckman, gehuwd met haar zuster Petronella Cornelia Van den Eynde, en van de eigendommen verworven van de Franse republiek gelegen te Voorde en Zandbergen.

Gaspard Rollier en Joanna Petronella Van den Eynde waren echte grootgrondbezitters. De opsomming van de eigendommen zou verscheidene bladzijden beslaan. Zij waren o.m. bezitters van het kasteel te Voorde.

Het testament is erg gedetailleerd en alles was tot het uiterste uitgestippeld. Zo moest Joanna Petronella begraven worden te Voorde met een mis zoals gebruikelijk was voor de vroegere heren van Voorde. Na haar dood moesten er 1500 missen opgedragen worden, etc....
Haar erfgenamen zouden ook na de dood van haar echtgenoot een som ontvangen van 90.702 frank en 96 centiemen of 50.000 gulden courant. Zoals in het huwelijkscontract overeengekomen bezat de overlevende echtgenoot het vruchtgebruik over al de eigendommen. Joanna Petronella Van den Eynde stierf op 22 september 1807. Gaspard Constantin Rollier hertrouwde nog en hijzelf overleed op 2 augustus 1822.
Toen werd er een omstandige lijst opgemaakt van al de erfgenamen van Joanna Petronella (84). Daar de moeder van Joanna Petronella van Okegem afkomstig was, is het interessant om weten welke families bij de verdeling betrokken waren.

Hier volgt overzicht van erfgenamen :

---

(84) Familiearchief notaris Van den Berghe Karel, Ninove

Adriaen Van den Berghe ... fs Joos

V Maria V. d Berghe
°Okegem 4.12.1716
Franciscus Van Buyten

1 Petronella Van Buyten
× Jan Verhasselt (Assche)
2 Maria Van Buyten
× Peeter Van der Speeten (Marenzele)
3 Henri Van Buyten (Marenzele)

VI Joanna V. d. Berghe
°Okegem 5.4.1720
× Joannes Ghijsels

1 Catharina Cornelia Ghijsels °Okegem 1.6.1751
+ " 1.3.1759
2 Josina Ghijsels °Okegem 9.12.1752
+ " 24.9.1753
3 Judocus Ghijsels °Okegem 4.5.1754
× Anna Cath Hendrickx
4 Josephus Ghijsels °Okegem 6.10.1755
× (?)
5 Joannes Baptist Ghijsels °Okegem 13.7.1760
× (?)
6 Anna Catharina Ghysels °Okegem 22.8.1763
+ " 2.7.1765
7 Anna Catharina Ghysels °Okegem 30.6.1765
8 Maria Catharina Ghysels °(?)
× V.d. Perre Leonard ×× De Boitselier Franciscus

VII Catharina V.d. Berghe
°Okegem 6.8.1724
× Gaspard Ghijsels
°Denderhoutem

1 Judocus Ghijsels + (?)
2 Franciscus Ghijsels + (?)
3 Maria Catharina Ghijsels ° (?)
× Jan Baptist Van der Straeten
4 Josephus Ghijsels
× Barbara De Cock

(*) toelichting volgende bls.

× Anna Hendrickx °Okegem 29.4.1742

I Judocus V. d. Berghe °Okegem 26.10.1707
× Van der Steen Joanna
×× Vetsuypens Elisabeth

1 Maria Catharina V. d. B. °Okegem 13.6.1751
× Janssens Judocus (Pamel)
2 Joannes Van den Berghe °Okegem 2.4.1753
× De Coene Judoca
3 Jacobus Van den Berghe ° 26.10.1754
× Cergonie Joanna Catharina
4 Adriaen Josephus V. d. Berghe °Okegem 24.1.1757
× Joanna Hendrickx
5 Carolus Van den Berghe °Okegem 9.7.1759
† " 27.7.1800
6 Joanna Van den Berghe °Okegem 23.3.1763
† " (?)

II Elisabeth V. d. Berghe °Okegem 15.9.1709
× Franciscus Diericks ×× Cornelis Van den Eynde (*)

III Cornelius V. d. Berghe °Okegem 9.2.1712
× Schelfhout Marie

1 Joannes Van den Berghe °Okegem 9.2.1754
† " 20.2.1768
2 Josephus Van den Berghe °Okegem 31.12.1755
× Hendrickx Joanna Catharina

IV Judoca V. d. Berghe °Okegem 9.1.1715
× Adriaen de Winne
×× Adriaen Pauwels

1 Anna Cath. De Winne °Okegem 14.6.1740
× Quintijn Joannes °Denderhoutem
2 Josina De Winne °Okegem 25.1.1742
× Joannes Van der Speeten
3 Joannes De Winne °Okegem 23.10.1743
† " 17.7.1747
4 Catharina Cornelia De Winne °Okegem 22.11.1746
† " 4.9.1747
5 Joannes De Winne °Okegem 21.9.1748
× Asselman Catharina
6 Cornelius De Winne °Okegem 5.4.1751
† " 23.6.1760
7 Adriaen De Winne °Okegem 10.7.1753
† (?)

Van vaderlijke zijde, nl. broers en zusters van Cornelis Van den Eynde, waren er ook 3 staken, nl. de families De Wolf, Roelandt en Van den Eynde. Er waren dus heel wat erfgenamen ! Daarbij kwam nog dat enkele van de gerechtigden hun erfdeel verkochten aan notaris Josephus De Winter van Denderhoutem. Ook de erfgenamen Rollier kochten af !

Op 13 oktober 1825 gebeurde de verdeling voor notaris J.F. Chaboceau (85). Het zou ons te ver leiden om ieder perceel te volgen. Vanaf dit ogenblik wordt het geheel trouwens vrij onoverzichtelijk. Nemen we als voorbeeld artikel 23 van de verdeling, datgene wat ons het meest interesseert. Het staat omschreven als :

"Eene hofstede groot zevenentwintig bunderen vijftig ellen (86) gelegen in verscheyde partijen als volgt :
d'hofstede met de gebouwen groot zes bunder tweeëntachentig roeden nederlandsch gelegen in twee partijen te weten tot vijf bunders zevenentwintig roeden land op de Neerbeke paelend oost de weduwe van Joseph Van den Berghe zuyd den koollochting van t'hof ende veldbaan west geseyde weduwe Vandenberghe en noord de weduwe en kinderen Covens en d'hoors (87) Joannes Hendrickx.
Circa een bunder vijfenvijftig roeden nederlandsch, hof, boomgaert en cour gelegen alsvooren paelende oost en noort de veldbaene zuyd de straete en west d'hoors Neirinckx. De gebouwen daar opstaende bestaende in woonhuys, peerdestal, schueren, koeystal, verkenskoten en houillekoten. De fruytboomen en haegen behooren aen den pagter.
De voorschreven zes bunders tweeëntachentig roeden nederlandsch met de gebouwen geschat alsvooren achtduysent vijfhondert vijftig guldens."

De tien kinderen van Francis De Wolf uit zijn huwelijk met Constantia Van den Eynde krijgen hieruit de helft. Francis woont te St.-Cornelis-Horebeke en zijn reeds gehuwde kinderen wonen te Marke Kerkem, Schoorisse, Nederbrakel en Zegelsem.

De drie kinderen van Jozef Van den Berghe uit zijn huwelijk met Joanna

---

(85) R.A. Ronse, modern notariaat, depot not. Van Rossom nr. 516
(86) Tijdens de periode 1815-1830 ontstond er grote verwarring in de gebruikte landmaten. De oude benaming bunder werd op hectare toegepast en meter werd "elle". Zie DE SCHRIJVER (H) - De oude landmaten in Vlaanderen. In feite moeten we dus lezen : 27 ha 50 ca.
(87) Erfgenamen

Catharina Hendrickx krijgen hiervan 1/4. Deze 3 zijn : Joannes-Philippus, Cornelus-Jacobus en Petrus-Josephus.
Het laatste vierde gaat naar notaris Joseph De Winter.
Als pachters woonden de kinderen van Haelterman Amand op het hof.

Om het geheel nog wat moeilijker te maken, volgt dan een volgende verkaveling, nl. deze van notaris Josephus De Winter.
Deze notaris gehuwd met Barbara De Sadeleer, was tegelijkertijd ook burgemeester van Denderhoutem. Hij stierf op 8 augustus 1833. Zijn vrouw was hem reeds voorgegaan op 19 november 1828. Zijn vijf kinderen waren Charles De Winter, notaris en gemeentesecretaris, Rosalia, Felix, Maria Josepha gehuwd met Joannes Baptist De Windt, geneesheer te Aalst en als laatste Petrus Amandus, advokaat en burgemeester van Denderhoutem.
Deze besloten uit de onverdeeldheid te treden en op 30-12-1833 troffen ze bij notaris Charles Dauw van Ninove de volgende overeenkomst (88).
In totaal waren er 128 percelen te verdelen voor een geschat bedrag van 245.489 frank en 34 centiemen.
Volgens artikel 93 van de verkaveling bezaten de erfgenamen in het hof 16 bunder en 43 roeden, wat waarschijnlijk 16 ha en 43 a betekent, in land en meers gelegen onder Okegem en Liedekerke. De rest behoorde aan de kinderen Van den Berghe van Okegem en aan de kinderen De Wolf te Opbrakel. Joseph De Winter bezat ook de helft van de gebouwen wat zou betekenen dat hij tussen 1825 en 1833 zijn eigendom te Okegem uitgebreid heeft met kopen van de kinderen De Wolf.

Welnu, dit artikel wordt terug in 5 gelijke delen gesplitst zodat uiteindelijk in 1834 het hof te Hazeleer onder ± 18 verschillende eigenaars onverkaveld is.

In de kadastrale legger van 18-6-1834 staat het hof te Hazeleer als toebehorend aan de Winter Joseph en consoorten. Dit "consoorten" moet hier wel erg ruim genomen worden !

In 1836 komt een groot deel van het bedrijf plus de woning in handen van Van den Berghe Joannes Philippus, Cornelis Jacobus en Pieter Joseph (89).
Van de oorspronkelijke 18 percelen bezitten deze er 9 volledig in eigen-

---

(88) R.A. Ronse - Modern notariaat, depot not. Van Rossom nr. 258 bis
(89) Archief van het kadaster, Pelikaanstr. Gent, Okegem, mutaties van 1837.

dom en in 3 percelen zijn ze nog onverdeeld met de erfgenamen De Winter. Op welke wijze dit gebeurde, weten we niet. Ondanks veel speurwerk in notariële archieven, etc... konden we de akten niet terugvinden. Mogelijk is 1837 ook het jaar waarin de eigenaars het hof te Hazeleer zelf gaan uitbaten.

Volgens de telling van bevolking in 1845 (90) woonden toen op het hof te Hazeleer :

Van den Berghe Cornelius gehuwd met Covens Anna Maria.
Zij hadden de volgende kinderen :
- Maria Adeline ° 1856
- Jozef Odilon ° 1858
- Maria Catharina ° 1860
- Jan Jozef ° 1862
- Joseph ° 1864 + 1865
- Joseph Bernardus ° 1866

Verder nog Van den Berghe Pieter Jozef, broer van Cornelis.
Als dienstbode werkten er : Baeyens Amand, Van Vaerenbergh Andries en Bodingien Leopold. Beide laatsten waren afkomstig van Pamel.
Dienstmeid was Elisabeth Gies.

Het is duidelijk dat eens het bevolkingsregister aangelegd, dit aangevuld werd tot de volgende telling. Deze gebeurde in 1866. Toen waren er 3 meiden nl. Minner Virginie (Denderleeuw), Vereecken Sylvia (Ophasselt) en Van der Fraenen Maria (Denderleeuw). De enige dienstbode was Vereecken Benedictus (Ophasselt).

Sommige dienstlui bleven slechts enkele maanden zoals broer en zuster Vereecken, anderen zoals Van Vaerenbergh Andries bleven 26 jaar bij de boer werken.

Uit een handboekje of kasboekje berustend in het familiearchief van Notaris Van den Berghe kennen we nog enkele namen van dienstboden bv. Wannes Dhaeseleer, Peter De Vriendt en Antoon Van der Elst.
Sommigen werden per dag betaald en anderen werden voor een jaar in dienst genomen. De dagloners werden betaald volgens het werk dat verricht werd. Dit varieerde van 4 stuivers tot 10 stuivers per dag. Als overzicht ge-

---

(90) Register berustend op gemeentehuis Okegem

ven we de lonen die de dagloners verdienden gedurende een jaar.
Het maandloon van een dagloner schommelde erg van maand tot maand.
Het dagloon werd berekend in stuivers en daarna omgezet in frank. Volgens mijn berekening is de omzetbasis : 1 stuiver = 9,06 centiemen.
Voor Wannes staat voor maart 1862 eens 22 en 29,5 dagen gerekend.
In de verdere rekeningen wordt dit duidelijk daar dan bijkomend staat geschreven : aen kleynen Wannes. Dit was mogelijk een zoon van Wannes die ook kwam meehelpen en waarvan "grote" Wannes het loon opstreek.

MAAND	MACHIEL			WANNES			JOZEF			SIESKEN		
	aantal dagen	dagloon in stuivers	maandloon in frs.									
mei 1861	21	5	9,52	21	5	9,52	21	5	9,52	37	5	16,77
juni	19 9	5 10	16,77	21,5 4,5	5 10	13,81	27,5	5	12,45	21,5	5	9,74
juli	14,25 9	5 10	14,62	17,5 7,5	5 10	14,75	16,25 7	5 10	13,71	23,75	5	10,76
augustus	10 4,5	5 10	8,61	15,5 6,5	5 10	12,89	16 4,5	5 10	11,33	21	5	7,34
september	28,5 1,5	5 10	14,27	28,5 2,5	5 10	15,14	30	5	13,59	30	5	13,59
oktober	21,5 1	5 4	10,11	22 1	5 4	10,33	21,5 1	5 4	10,11	19 1	5 4	9,9
november	23	4	8,34	23	4	8,34	22	4	7,97	23	4	8,34
december	26	4	9,43	27	4	9,79	24,5	4	8,88	26	4	9,43
januari '62	22	4	7,97	22	4	7,97	22	4	7,97			
februari	24	4	8,70	30	4	10,88	24	4	8,70			
maart	11,5 16	4 5	11,42	22 29,5	4 5	21,35	11 17	4 5	11,69			
april	22	5	9,97	26,5	5	12	23	5	10,43			
mei	22	5	9,97	46	5	20,85	22,5	5	10,19			

Neerbeek

weg

Haeseleer los

647a

646a

647c

647b

Neek-Beke

364a

Chemin de Fer Dendre et Waas

559a

558

556

557

553 bis

553

549a bis

549

552 bis

550

549b bis

weg

548

Haeseleer los

650

546a

545c

547

652

652a

651

Luyseert

649

Hof ter Hazeleer

674

Bonteyn

Eversheim

Brugge Weg

1/2500

TOESTAND v/d Popp plan 1870

arch. Ehc C. Van d

Wanneer deze dagloners een werktuig van de hoeve voor eigen rekening gebruikten, werd dit van hun loon afgetrokken. Sies bijvoorbeeld bezigde in november 1861 paard en ploeg om zijn eigen land om te rijden, even later eggerde hij het land. Daarvoor trok de boer 2 gulden 8 stuivers van zijn loon af.
Het gebeurde meermaals dat iemand voor een jaar in dienst ging. De sommen liepen nogal erg uiteen zoals blijkt.
Nette Ghijsels verhuurde zich van 17 september 1864 tot 17 september 1865 voor 22 gulden en kreeg 3 frank als godspenning (gift).
Catharina Ghijsels verhuurde zich van 2 oktober 1864 tot 2 oktober 1865 voor 36 gulden en 15 ellen lijnwaad plus 5 frank als godspenning.
Peter De Vriendt verhuurde zich van mei 1864 tot mei 1865 voor 100 frank en 5 frank godspenning.
Tijdens dit jaar leefden ze volledig op kosten van de boer. Alle aankopen werden door de boer betaald. Op het einde van hun termijn rekende die dan met hen af. Ieder van de meiden en knechten kreeg een stukje land om voor zich te bewerken. Meestal plantte men daarop aardappelen.
De pachter rekende echter wel de huur. We nemen nu de rekening van Peeter De Vriendt over.

Godspennink voldaen	5 fr
1 juny : over een veertel tarwe	3 fr
18 juny : voor zijn stoof te betaelen	20 fr
22 september : gegeven voor kleeding te koopen	5 fr 15 cent.
patattenland veldeken à 9 stuiver de roede 10 roeden	9 fr
9 oktober : gegeven voor kleeding te koopen	5fr
2 oktober : gegeven voor eenen doek voor zijn vrouw	2 fr 25 cent.
2 november : gegeven voor zijn huys te dekken	25 fr
18 november : over eenen steen smaet en eenen halve kilo boter	7 fr 25 cent.
17 january 1865 : over twee killo smaet	3 fr 63 cent.
25 meert 1865 : over broek en voedring	8 fr 80 cent.
26 meert : over vijf 1/2 killo smaet	4 fr 54 cent.
	98 fr 63 cent.

Na zijn termijn kreeg Peeter dus nog 6 fr 37 centiemen.
Wanneer we nu even de prijs van het smout bekijken in januari, nl.
1 fr 81,5 centiem per kilo en zien dat een dagloner in januari gemiddeld 7 fr 97 centiemen per maand verdient, dan is het niet moeilijk om de gevolgtrekkingen te maken. Een boterham met boter was dan helemaal niet te betalen !

Uit oude huishoudboekjes valt heel wat te leren !
Cornelis Jacobus Van den Berghe die dit boekje bijhield, was samen met zijn broer Petrus Josephus eigenaar geworden van het hof. Dit gebeurde na een verkaveling op 1 november 1853 voor notaris Petrus Joannes Walravens te Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek. Cornelis Jacobus en Petrus Josephus erfden voor hun gezamelijk deel 25 ha 45 aren en 27,5 ca. (91)

Joannes Philippus Van den Berghe die uit de gemeenschap trad, erfde 11 ha 28 a 11,5 ca waarin begrepen een hofstede aan de Kouterbaan. Op dit ogenblik is deze bewoond door de echtgenoten D'Hoe-Van der Speeten.

Van den Berghe Cornelis Jacobus overleed te Okegem op 17 september 1875. Zijn echtgenote Anna Maria Covens zette het bedrijf voort tot 1888.

Intussen waren te Okegem Petrus Josephus (6-11-1876) en Jan Philip (16-9-1887) Van den Berghe overleden. Beiden stierven zonder nakomelingen zodat de eigendommen geërfd werden door de vijf kinderen van Cornelis en Anna Maria Covens.

a) Adeline Van den Berghe, gehuwd met Raymond Van Bever, handelaars wonende te Antwerpen.
b) Odilon Van den Berghe, geneesheer te Waasmunster
c) Petrus Jacobus De Smet, gehuwd met Marie Catharina Van den Berghe, koster van Okegem
d) Jan Van den Berghe, landbouwer
e) Jozef Van den Berghe, kandidaat-notaris

Op 5 oktober 1888 ging men over tot de verdeling van alle goederen mits inachtneming van het recht van vruchtgebruik dat Covens Anna Maria bezat

---

(91) Akte in familiearchief Notaris Van den Berghe Karel, Ninove

Zodoende werd ook het hof te Hazeleer bij de verdeling betrokken. Het gebouwencomplex en omringende gronden werd apart genomen, nl.
"Eene hofstede genaamd het hof t'Hazeleer, met al de afhangende gebouwen, medegaanden grond, tuin, boomgaard en land, wijk Everschem, ten kadaster bekend onder de nummers 547,548,650,651,652 en 653a, met eene gezamenlijke oppervlakte van zesentachtig aren dertig centiaren ...".
Dit werd geschat op 9.350 frank.

Het hof kwam toe aan Petrus Jacobus De Smet-Marie Catharina Van den Berghe. Covens Anna Maria was echter wel vruchtgebruikster. Zij bleef echter niet meer op het hof te Hazeleer wonen en verhuisde naar het huis waar eertijds Van den Berghe Jan Philip had gewoond, aan de Kouterbaan. Haar twee ongehuwde kinderen Jan Jozef en Jozef Bernardus woonden bij haar in. Het is deze Van den Berghe Jan Jozef die vanaf 1888 in de gemeenteraad zou zetelen en burgemeester was vanaf 1892 tot 1921 en van 1927 tot 1932. In 1921 was hij geen kandidaat bij de verkiezingen en in 1932 stopte hij zijn politieke loopbaan (93).

Het is waarschijnlijk dat toen het hof te Hazeleer weer in pacht werd gegeven. De Smet Petrus Jacobus was namelijk koster en zelfs van 1879 tot 1886 onderwijzer in de gemeente.

De eerste pachter is Van Boxstael Jan Jozef geboren te Aaigem in 1842. Jozef heeft nog gestreden als pauselijke zouaaf. Hij was gehuwd met Asscherickx Maria Anna, te Denderleeuw geboren, doch wonende bij de familie Van Houtem. Van Boxstael trouwde hier ook binnen. In 1884 werd hij tot gemeenteraadslid verkozen en zou dit blijven tot zijn vertrek uit Okegem (1897) (94). Volgens een mondelinge mededeling door Van

---

(92) Deze akte berust bij notaris Van Rossom te Ninove. Meteen willen we de notarissen Van Rossom, Ninove; De Vuyst, Borsbeke; Van Oudenhove, Denderhoutem; Van den Berghe Jozef, Ninove en niet in het minst rustend-notaris Van den Berghe Karel, Ninove, danken voor hun bereidwillige medewerking die we van hen mochten ondervinden.
(93) Van der Speeten (J) e.a. - Overzicht van de gemeenteraadsverkiezingen van 1792 tot 1970 en van oktober 1976 als deelgemeente van Groot-Ninove - Heemkring Okegem, Annalen 1976.
(94) Ibidem blz. 39

Boxstael Aimé, een kleinzoon van Jan Jozef, zou Jan Jozef tien jaar op het hof te Hazeleer als pachter verbleven hebben. Het hof Van Houtem, huidige woonplaats van Van Boxstael Aimé, zou hijzelf op zijn beurt aan iemand anders verpacht hebben. Volgens onze zegsman zou Van Boxstael Jan Jozef hier te Okegem verzeild geraakt zijn daar hij bij de boeren ging werken met zijn dorsmachine.
Het gezegde van die tien jaar klopt vrij goed met onze gegevens, nl. verdeling in 1888 en daarna verpachting en vertrek in 1897.

In 1893 woonden op het hof te Hazeleer :

Van Boxstael Jan Jozef gehuwd met Asscherickx Maria Anna. Hun kinderen waren :

- Franciscus Xaverius ° 10-12-1871
- Eduard Jozef ° 24-5-1874
- Maria Sidonia ° 19-9-1875
- Petrus Joannes ° 20-1-1878
- Joannes Victor ° 12-4-1880
- Maria Rosalia ° 5-2-1883
- Desiré ° 8-4-1885
- Maria Delfina ° 10-7-1887

Verder woonde ook nog wed. Van Houtem Petronella, 86 jaar oud, op het hof.

Op 16 januari 1897 verliet Jan Jozef Van Boxstael Okegem en vertrok naar Lessen om daar een hoeve over te nemen. Waarschijnlijk was zijn pachtter-mijn van 9 jaar verlopen en wenste hij geen nieuwe meer te beginnen.

De nieuwe pachter was Vetsuypens Cornelis, geboren te Okegem in 1843 en wonende te Ninove. Hij was gehuwd met Segers Anna Maria van Aspelare.
Op 2 april 1897 betrokken ze het hof.
De familie bestond uit :
Cornelis en Anna Maria voornoemd
- Vetsuypens Frans ° Aspelare 1870
- Petrus ° Aspelare 1873
- Josephus Alfred ° Aspelare 1875
- Camiel ° Ninove 1881

Verder woonden er nog Segers Camillus, kozijn van Cornelis en Vetsuypens Albert Gustaaf ° Okegem 1897. Dit laatste was een stiefkind van Frans na

zijn huwelijk met Vetsuypens Maria Josephine Valentine, weduwe Vetsuypens Gustaaf.
Cornelis Vetsuypens overleed in 1903. Zijn oudste zoon Frans zette het bedrijf voort. Hij bleef op het hof te Hazeleer tot 30 maart 1914 toen hij vertrok naar Denderhoutem.

Ondertussen was op 1 september 1905 het hof te Hazeleer van eigenaar veranderd. Op die datum verkocht Maria Catharina Van den Berghe, gehuwd met Petrus Jacobus De Smet, toen wonende te Balegem, haar erfdeel aan haar broers. Dit gebeurde voor notaris De Vuyst Jozef te Borsbeke (95). Odilon en Jan Van den Berghe kochten 1 ha 38 a 27 ca zaailand naast het hof te Hazeleer gelegen.

Jozef Van den Berghe, gehuwd met Celine Foubert, notaris te Ninove, kochten de hofstede en gebouwen, medegaande grond, tuin, boomgaard en land groot 86 a 30 ca voor de som van 9.350 frank.
Het vruchtgebruik kwam nog altijd toe aan Covens Anna Maria, hun moeder.

Als opvolger van pachter Vetsuypens Frans kwam Van Cotthem Jan Frans, geboren te Okegem in 1859 en gehuwd met Straetmans Maria Adelina.
Ze hadden 8 kinderen :
- Maria Rosalia ° Okegem 1888
- Alfons ° Okegem 1890 (gesneuveld 1e wereldoorlog 1915)
- Frans Jozef ° Okegem 1892
- Maria Ludovica ° Okegem 1894
- Delphina ° Okegem 1896
- Maria Victorina ° Okegem 1898
- Theresia ° Okegem 1901
- Celina ° Okegem 1905

Van Cotthem Jan Frans wist het van pachter tot eigenaar van het hof te brengen. Na het overlijden van Anna Maria Covens op 8 mei 1919 verkocht Jozef Van den Berghe de hofstede zoals ze "uitgehaagd en uitgemuurd" was met een oppervlakte van 67 à 20 ca aan Frans Van Cotthem voor de som van 15.000 fr (96). De verkoper behield dus nog 19 a 10 ca grond in

---

(95) Akte berustend bij notaris De Vuyst, Borsbeke
(96) Akte berustend bij notaris Van Oudenhove te Denderhoutem

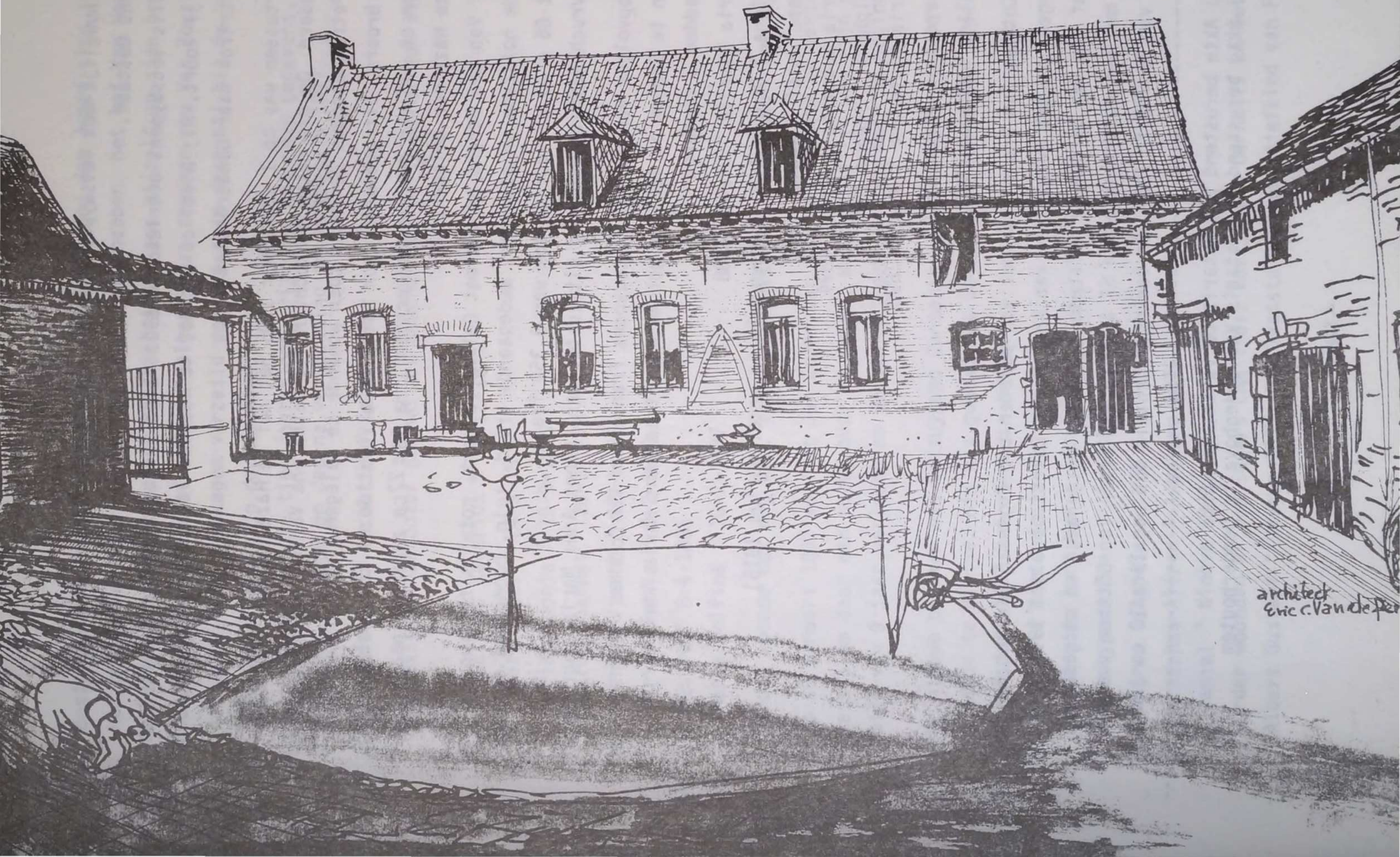
architect
Eric c. Van de

in eigendom. Na de dood van zijn echtgenote Maria Straetmans verdeelde Frans op 30 mei 1930 zijn eigendommen aan zijn kinderen.
Vijf kregen een part in de hofstede en gebouwen, de andere twee kregen percelen grond toegewezen als deel.

Maria Ludovica Van Cotthem huwde in 1919 met Joannes Van der Speeten en vestigden zich toen op een boerderij aan de Fonteinstraat gelegen.
In 1939 schonk ze dit huis aan haar broer Jozef in ruil voor zijn deel in het hof te Hazeleer. Het gezin Van der Speeten-Van Cotthem verhuisde naar het hof en begon het landbouwbedrijf voor eigen rekening uit te baten.

Op 6 februari 1940 overleed Jan Francis Van Cotthem. Door afkoop van de parten verwierf Johannes Van der Speeten het hele gebouwencomplex in volle eigendom. Hij overleed op 1 maart 1955 en zijn echtgenote Ludovica, bijgestaan door haar zoon Alfons, baatte het bedrijf verder uit. Deze laatste huwde in 1958, verliet het hof en vestigde zich op een hofstede in Sirault (Henegouwen).
In datzelfde jaar nam Pierre De Cocker, gehuwd met Godelieve Van der Speeten het Hof te Hazeleer in pacht.
Tenslotte werd in 1969, bij een overeenkomst tussen de erfgenamen van Johannes Van der Speeten de gebouwen van een hofstede met afhangen en grond, met een oppervakte van 28 a 45 ca toegewezen aan Godelieve Van der Speeten, echtgenote van Pierre De Cocker.

Anno 1978 baat het gezin De Cocker-Van der Speeten nog een van de weinige landbouwexploitaties uit, waaraan ons dorp nog rijk is.

--ooOoo--

EPILOOG

Het schrijven van de historiek van het voor iedere Okegemnaar bekende begrip "Hof te Hazeleer" is een werk geweest van lange adem. Om te weten hoe het geweest is, werden vele bronnenreeksen doorgemaakt. Niet steeds gaven ze een duidelijk antwoord op onze vragen.
Vele mensen hebben we uit het verleden opgediept en hopelijk hebben we van hen allemaal het beeld gegeven waarop ze recht hadden. Wat we nu nog voor onze ogen zien, is een restant van een boerderij waarop generaties landbouwersgezinnen hun dagelijkse boterham probeerden te winnen. Sommigen faalden zoals de eerste bouwer en bewoner van het toenmalige hof te Eversem, anderen vonden er de welstand.

Door de eeuwen heen is er aan het gebouwencomplex dikwijls gebouwd, afgebroken, verbouwd, herbouwd en hersteld. Iedere tijd kent immers zijn eigen vereisten en modernisering uitsluiten is ten onder gaan. Ook de woonvoorwaarden zijn helemaal anders dan 200 jaar geleden. Iedere bewoner paste dit aan volgens zijn behoeften. Wanneer we nu het hof bezoeken, kunnen we de sporen van modernisering niet ontwijken : een tractor kan men in geen paardestal plaatsen en licht en lucht moet er zijn in de stallen. In het woonhuis is de tijd voorbij van het "mozegat" en koken aan de haard. Eerbied voor het oude en modern comfort zijn dikwijls moeilijk te verzoenen. We hebben hier immers te maken met een nog levend landbouwbedrijf en niet met een museum.

Zo mogen we ons nog gelukkig prijzen dat het gebouw er nog staat. Er bestaat immers nog altijd een plan dat voorziet in de afbraak van de helft van de gebouwen van het hof. Dit zou dan gebeuren om de straat een rechte loop te geven en om een beletsel voor het moderne snelle autoverkeer uit de weg te kunnen ruimen. Gelukkig is dit niet uitgevoerd want vanaf het ogenblik dat men alle hindernissen uit de weg gaat ruimen om perfecte gestroomlijnde straten en huizen op een rijtje te bekomen, dan zal voor ons ook de charme en de aantrekkingskracht uit ons leefmilieu verdwenen zijn.

Van Isterdael Herman

\- - - - -

Bijlage I

Machteldis de Trasegnies en haar zoon Gillis schenken een allodiaal goed, gelegen te Eversenghem, aan de abdij van Ninove.

In nomine sanctae ac individuae Trinitatis. Ego Machteldis et Aegidius filius meus, dominus de Trasenis, tam futuris quam praesentibus in perpetuum. Notum sit omnibus christi fidelibus quod nos ob aeternam nostri nostrorumque salutem allodium nostrum apud Eversenghem fratribus ac soribus Ninivensis ecclesiae in perpetuam elcemosynam contulimus ut eorum adjuti orationibus post hujus vitae terminum in aeterna tabernacula recipi mercamur, hoc autem donum ego Aegidius in terris, mansuris, pratis sylvis, piscatione et paludibus, et alio quolibet jure quod inibi habebamus, ecclesiae Ninivensi acquietare teneor ac warandire. Nam nihil omnino juris in praefato allodio retinui, excepto hoc quod in eo advocatus ero et defensor contra omnes qui de hoc allodio ecclesiam inquietare praesumpserint. Ut hoc autem donum firmum et stabile perseveret, idoneo testimonio scripto et sigillorum nostrorum appositione confirmare curavimus. S. Wilhelmi de Ledeberga; S. Reineri de Herna; S. Impini de Otinga; S. Walteri Rung; S. Aegidii de Gasbeca; S. Alardi et Stepponis, canonicorum ac sacerdotum. Actum apud Pamelam anno MCXCVI, mense octobri.

In naam van de heilige en ongedeelde Drieëenheid. Ik, Machtildis en mijn zoon Gillis, heer van Trasegnies : aan toekomstigen en aan tegenwoordigen, voor altijd.
Het weze aan alle kristen gelovigen bekend dat wij, om het eeuwig heil van ons en van de onzen te verzekeren, ons vrij erfgoed bij Eversenghem aan de Broeders en Zusters van de kerk van Ninove geschonken hebben als altijd blijvende aalmoes, opdat wij, door hun gebeden geholpen, na het einde van dit leven, in de eeuwige woonplaatsen verdienen opgenomen te worden.
Die schenking echter moet ik, Gillis, aan de kerk van Ninove inlossen en waarborgen met landerijen, woonsten, meersen, bossen, vijvers en poe-

---

(1) Overgenomen uit DE SMET (J.J.)

len en met eender welk ander recht dat wij daar bezaten.
Want op vermelde vrije grond heb ik mij geen enkel recht voorbehouden behalve dat ik er de pleitbezorger en verdediger zal van zijn tegen iedereen die de kerk over dat allodium zou durven verontrusten.
Opdat deze schenking echter vast en bestendig zou blijven, hebben wij ervoor gezorgd dat ze werd bevestigd door de passende geschreven oorkonde en door het aanhechten van onze zegels.

Zegel van Willem van Ledeberg
- van Reinert van Hernes
- van Impinus van Oetingen
- van Walter Rung
- van Gillis van Gaasbeek
- van Alardus en Steppo, kanunniken en priesters

Gedaan in Pamel in het jaar 1196, in de maand oktober.

(Enkel het zegel van Gillis van Gaasbeek, in bruine was, is bewaard)

BIJLAGE II

De abdij van Ninove koopt het huis dat Pieter de Boyst bouwde op het bunder land dat hij van de abdij in cijns kreeg in 1454.

"Allen den ghenen die dese jeghenwoordeghe letteren zelen zien oft hooren lezen, wij Jan bijden ghedoeghe ons heeren abdt scloesters van sente Cornelis bij Nieneve ende t'ghemeene convent van denselven stede van der ordenen van premonstreyt int bisscopdom van Camerike saluut in onsen Heer met kennessen der waerheyt doen te wetene allen liede dat ons wel ghebleken es bij den inhoudene van onsen registre alsdat Pieter de Boyst Ghiselbrechts sone hadde ghenomen teenen pachte ende cheynse een buunre lants ghelegen in de prochie van Okenghem aen thecken theversghem onder den wech oestwaert aldaer neven onse andere goede in eenen stucke ende dat teenen termine van achte ende veertich jaeren lanc ghedueren de ende niet langhere die inghine ende begonste te Sinte Bamesse int jaer ons Heeren als men screef dusentich vier hondert neghen ende dertich ende dit omme sestiene schellinghe groote tsjaers omme

---

(2) Fonds Abdij Ninove, doos supplementen anno 1454

tselve buunre lants te legghene teenre hofsteden ende redelic ende tamelic te behuysen ende te beplanten met haghen opgaenden houte ende met diversen hooftboemen ghelije de vorwaerden van dien bedt ende te vullen verclaers maeken van denwelken de vorseide Pieter naer de kennisse die wij daer af hebben hem redelic ende tamelic ghequijt heeft. Ende omme dat de voornoemde Pieter ons te kennene heeft ghegheven dat hij belast is in zekere sculden jeghen ons ende andere diverse personen ende hem van nooden es met den zinen te ghehelpene heeft an ons versocht ende ghebeden dat wij de selve stede met den huusen ghelije wij die naer thijnhouden van den voorwaerden hadden moghen aenveerden tenhende van den vorseyden termine van XLVIII jaeren in alsulken wijs als de vorwaerden inhouden ende verclaeren zouden willen overnemen ende aenveerden op desen jeghenwoordeghen tijt dwele wij abdt ende convent vorenghescreven omme dmeeste prouffijt van onsen vorseiden godshuuse hebben ghecocht jeghen den vorseiden Pietere alle trecht van den huusinghen ende van den besitte dat hij hadde ende dat vorseit buunre lants in alre manieren alsoot nu ghestaen ende ghelegen es, eertvast ende naghelvast omme de somme van neghen ende twintich ponden sesthiene schellinghe groote vlaemsschen munte met alsulken bespreke ende vorwaerden als hier naer volghen.

Dats te wetene in den eersten dat deselve Pieter dese vorseide hofstede in alre manieren dat die ghestaen ende ghelegen es sal paysivelic besitten ende ghebruycken ten termine van elleve jaeren die ingaen sal te kersavonde eerstcommende ende dat voor de somme van viere ende twintich schellinghe groot tsjaers der munte vorseit ghedraeghende de vorseide XXIIII groote van den helleve jaeren te gaedere in eenre gheheelre sommen derthien ponde vier schellinghe groote. De welke somme sal commen in mindernissen ende in afslaghe nu op den dach der daten van desen brieve van der vorseiden somme van neghen ende twintich ponden sesthien schellinghe groote.

Item so was de vorseide Pieter ons sculdich ghelijc ten voorschreven daghe gherekent was metgaders den pachte die vallen sal te kersavonde eerstcommende van achterstelle van pachte ende hopthienden drie ponde sesthien schellinghe VII deniers groote ende eenen inghelsschen dewelke ints ghelijcx afghesleghen zün van den vorseiden sommen die wij hem sculdich waren ter causen van den vorseiden coepe ende boven desen so

nebben wij denselven Pieteren betaelt op den vorseiden dach in gheree-
den peninghe de somme van sesse ponden grooten ende dese afgherekent
van der vorseiden sommen so bliven wij hem noch tachtere boven allen
den bewise ende betalingen voren ghedaen de somme van sesse ponden vijf-
thien schellinghe IIII deniers vlaems groote ende IIII miten die wij
den selven Pieteren belooft hebben te betalene tusschen nu ende onser
vrouwen daghe lichtmesse int jaer duisentich vierhondert viere ende
vijftich eerstcommende.
Ende mids desen so es de vorseide Pieter afgheghaen alle den rechte dat
hij hadde aen dit vorseit buunre lants renuncierende allen den bespreken
ende vorwaerden voren ghemaect, behoudelic dien dat hij dese selve ste-
de in alre manieren dat sij ghestaen ende ghelegen es sal useren ende
besitten sonder eeneghen pacht te ghevene de vorseide helleve jaer lane
ghedueredе anders dan vorscreven staet. Ende bovendien so hebben wij
hem gheconsenteert d'bezit van der huusen alleene tot meye naer de ex-
piracie van den vorseiden helleven jaeren op alsulcke condicie dat de
voornoemde Pieter deselve huuse nu ter tijt sal stellen ende repareren
wel ende tamelic van vorsten hoorenboeme ende van weeghen ende die also
te houden wel te ghereke sinen termün ghedueredе te zinen coste ende
die also leveren ten hende van den vorseiden helleven jaeren ende ints-
ghelijcx deselve niet te argherene van eeneghen houte dat daer op staet
dan redelic en tamelic truncken met eenen houmesse also een pachtere
loyalic sculdich es te doene. Ende opdat an de vorseide huuse gheschie-
de dies God verden moete, eenich ongheval oft scade van brande bij ne-
gligentien ofte rouckeloosheden vanden vorseiden Pietere, sijnen wiven,
kinderen oft boden oft in eeneghen manieren van hem oft den sinen, daer
af heeft de vorseiden Pieter belooft ons in te staene ende dat verze-
kert op hem ende op al tsine over hem sinen oyre ende nacommeren ende
op al dat hij nu heeft ende naermaels vercrighen mach.
Item es noch vorwaerde ende besprec waert also dat de selve Pieter ende
sijn wijf bijnnen den vorseiden termine quame van leve ter doot dat wij
dan souden moghen onse hande slaen an de vorseide stede ghelije als ten
hende van den selven termine, behouden dien dat wij sinen oyre ende
naercommeren souden vuldoen van den bezitte te wetene van elken jaer
daer af sij d'bezit niet en hadden viere ende twintich schellinghe

groote also boven verclaert es.
Ende omme dat wij willen dat alle dese vorseide dinghen goet, vaste ghestade van weerdden ende welghehouden zelen bliven in goeden trouwen te eeuwelicken daghen so hebben wij abdt ende convent bovenghenoemt ter begheerten ende versoucke van den vorseiden Pieteren ende sinen wive doen maecken twee ghescriften in manieren van cyrographijen van den welken wij hebben deen ghescrifte onder ons ende dander hebben wij ghegheven den vorseiden Pieteren.
Dit was aldus ghedaen ter goeder trouwen sonder fraude ende arghen list in onsen vorseiden cloestere bij ons present diversen onsen medebroederen te wedene broeders Jacob van der Berchgracht prioer, Segheren van Berchem sacriste, Janne van den Dale proofst, Martin de Vleesschouwere, Godeveerde van der Biest, kelderwaerdere ende Cornelis van Lancmeerchs religieuse ons vorseits cloesters, Lancelote van Oyzi alias van Santberghen Anthonys de Neve, Pieteren van Tortelboeme, Jans sone, Janne den Boyst, Wouters zone, Boudin Coccock, Gilles Van den Broucke, Symoene van op den Bosch ende Symoene van den Vlassenrode in 't jaer ons Heeren duisentich vierhondert vier ende vijftich op den neghensten dach der maendt van december.

Bijlage III

Rasse van Impeghem neemt zekere percelen land en het hof te Eversem in pacht (1461).

Int jaer ons heere alsmen screef MCCCCLXI op den XXVIIIsten dach in wedemaent heeft ghenomen in loyalen pachte Rasse van Impeghem jeghen eerweerde vader in gode minen heere den prelaet scloesters van Nieneve zekere stucken van wijnnenden lande ende meersschen die Lodewijck Vijt plach te hebben te zinen live te wetene IIII bunnre lants gheleghen op den bosch neven den heerwech. Item noch IIII bunnre lants gheleghen op de muelencoutere oec neven den heerwech ende sal dese VIII bunnre lants vors. ten hende van zinen termine laten bloodt. Item drie bunnre meersch gheleghen neven de brugghe t Ympeghem over beeden den zijden van den Denren dwelc Pieter de Boyst plach te houdene in pachte. Voort heeft hij ghenomen in pachte de huusen ende hofstat met der erven daer

neven gheleghen also die ghestaen ende gheleghen es daer de vors. Pieter de Boyst op woendt nu ter tijt : de welke hofstat met den huusen ende erven vors. hij sal aenveerden ter uutgane van den termine die de vors. Pieter daer an heeft. Ende al dit teenen termine van IX jaren die ingaen sal ende beghinnen ten inganc van meye int jaer MCCCCLXIII eerstcommende van den welken lande meersschen ende hofstat met den huusen vorscreven de selve Rasse sal betalen in elc jaer de somme van achte ponde gr. vlaemschen munten. In alsulcken goeden ghelde also men betalen sal bynnen den lande van Vlaendren. Den huere van den lande van pachte ende erveliken renten ende dat te tween payementen te wetene deen heelft daer af te kerssavonde ende dander heelft van den vors. sommen te Sinte Jansmesse ende emmeren bynnen XIIII nachten naer elc payement ghevallen volbetaelt te zine waer af deerste payement sal vallen te kerssavonde eerstcommende int jaer MCCCCLXIII eerstcommende ende dandere te Sinte Jansmesse daernaerstvolgende ende also voort van jare te jare also langhe als de vors. termine ghedueren sal. Boven desen sal de vors. Rasse leveren op zinen cost in den cloestere te Nieneve op den spijckere in elc jaer met der maten van Nieneve die men nu useert achte zacke goeden tarwen wel bereet met vleughele ende met wanne elc sister weerdt zijnde op II d. par. naest den besten dat commen sal te Nieneve ter marct telken daghe van leveringhen ende dese tarwe sal hij beghinnen te leveren in elc jaer te Sint Gillisdaghe also dat die vollevert zij te kerssavonde. Es van deser betalinghen van den ghelde ende tarwen sal vallen deerste pacht naer deerste vrome. Item Rasse vors. vant alle de wilghen ghetrunct te zinen ancommen ende also sal hij die laten te zinen afscheeden. Dit was ghedaen int cloestere te Nieneve bij minen heere den prelaet svors. cloesters, present meester Janne den Neve docteur in medicijnen, heer Cornelis van Lancmeersth, Joesse den Splijtere ende Ghellonce den Neve int jaer ende ten daghe vorscreven.

---

(3) R.A. Ronse, Fonds abdij Ninove, nr. 27 blz. 86

Ympreghem, 1470.

Recht van Ympreghem anno

Int jaer ons heren xiiij^c lxx^x des dertien dach in Decembri — Soe heeft Pieter van Ympreghem als voerman, huerren te Sevelen gevaren — ende eenen hoet in stock — ommen te voeren — daer af hij gelooft stoerstrox dien Nimmen — De hier huerre lants verpremen met den Dinen huerren mercsche weren ghesamen Die lantheyck dyet plicht te houdene te Zeeuwe, de oude lantrecht mercsche de stede Passe hoet dy pachte nu ter tijt de oude van huerre lants dy hoet blijft — also sal hij die lant te samen afstaende (verstaen sonder dander hoet — houen dessen sal hij laten de hoffstat met huysen en lande daer te behoerende — die zuyder — de borst plichte houdene te pachte, daer om de boden Passe Jn oorent — Ende al die zonder Vertuyden sij leen ongheen den meyer tenen termijn den thiendach Jaren nuer den termijn die de oude Passe daer om hoeft — die Jngesetenen sal te merke Jnde daer af tijt hoppen verstaende Ende oude stellen lant mercsche (en huysen dy sal betalen Jn elc Jaer — de sijner den Kuysten penit — en oeden oudem meyer te betalen penenden (te kiesse en te sijne Jnsetsse — tellen den hoeft denen dats sommen dy eenen tijnen dijn meyer pacht nuer de patroon ghenaet Jaer af doeghe — gemeene sal tellen te kiesse de hoppe (en drinke te Jnsetsse — den verstaenden — (en also dicke — tijn sal huysen Jn de stede hoet dat en den stede ende de — en ende oest eenen Jnsetsse — oder beeret te sijne (en Jnsetsse

Item sal huysen eenen met Nimmen dach te beghinne te houden — Jn elc Jaer te sijne eyllen Sanct — Den huysen — dien sij Jn de — (en den huysen — elc — oest — ghehouden — Jnsetsse — ende ghehouden — de — Jn de — Jnsetsse — Item sal huysen — Jn elc — met — te houden — Jnsetsse — Item te setten — de — hoet — (en — Item sal huysen — Jn elc — met — te houden — Jnsetsse — Item sal huysen — Jn elc — met — te houden — Jnsetsse — Item sal huysen — Jn elc — met — te houden — Jnsetsse

Pachtcontract Rasse van Ympeghem, 1470

Int jaer MCCCCLXX op den derden dach in decembre zo heeft Rasse van Ympeghem als Beecman hernomen in loyalen pachte jeghen eerweerdigen vadere in gode minen heere den prelaet scloesters van Nieneve de VIII buunre lants met den drien buunren meerschs vorenghescreven die Lodewijck Vijt plach te houdene te zinen live de welke landt ende meerschs de selve Rasse hout in pachte nu ter tijt. De welke VIII buunre lants hij vant bloet ende also sal hij die laten te zinen afscheedene. Ende boven desen sal hij hebben de hofstat met huusen ende lande daer toe behoorende die Pieter de Boyst plach te houdene in pachte daer nu de voornoemde Rasse in woent. Ende al dit zondre vertasten oft leveringhen van maten teenen termine van twalef jaren naer den termiin die de vornoemde Rasse daer an heeft die ingaen sal te meye int jaer MCCCCLXXII eerstcommende. Van den welken lande meerssche ende huusen hij sal betalen in elc jaer de somme van neghen ponde grooten vlaemse munten te tween payementen te kerssavonde ende te Sente Jansmesse telken deen heelft van der vorseide sommen ende emmere bynnen XIIII nachten naer elc payement ghevallen volbetaald te zine daer af deerste payement sal vallen te kerssavonde anno LXXII ende dandere te Sint Jansmesse daer naestvolghende ende also voort. Item sal leveren Rasse vorscreven op den spikere van den cloestere met de maten van Nieneve op zinen cost thiene zacke tarwen wel bereet ut super ende intsghelijcx twee zacke coerne met de maten van Nieneve vorscreven, te beghinnen te leverene in elc jaer te Sente Gillisdaghe. Item sal houden Rasse vorscreven alle de huuse van den vorscreven hove van vorsten ende van hoorenboemen ende de weeghe wel gheplect zinen termün gheduerende ende also laten ten hende van zinen termine op zinen cost ende boven dien leveren in elc jaer met den ketenen van Nieneve tweehondert gheluuys omme te deckene op de vorscreven huuse. Item Rasse vorscreven vant alle de wilghen staende op t vorscreven goet ghetronct ende also sal hij die laten te zinen afscheedene. Item sal laten die hoplochten te zinen afscheedene drychtich alsoot behoort naer loyalen pacht van II jaren ende mids desen so sal Rasse vorscreven hebben bynnen desen termine van van twalef jaren een kerellaken van minen vorscreven heere den prelaet

De welke vorwaerden ende bespreke alle ende elc sonderlinghe Rasse vornoemd hèeft belooft te volcommene ende te voldoene. De palen van den vorscreven goeden wel te houdene ende daer af fiin ende zeker te stellene daert minen heere den prelaet vornoemd ghelieven sal. Dit was ghedaen in den cloestere te Nieneve bij minen vornoemden heere den prelaet. Present heere Cornelis van Lancmeersch kelderwaerder, heere Symoene Van den Vlassenrode priestere, Pieteren van Tortelboeme, Cornelis Van den Steene coc, ende meer anderen. Anno et die supra-scriptus.

Begin pachtcontract Cornelis de Hazelare, 1525

Int jaer ons heren duust vive hondert vive ende twintich den vijfthien-sten januarij heeft Cornelis de Hazelare jeghens mijnen here den pre-laet ende tghemeen convent des cloesters van Sinte Cornelis bij Niene-ve genomen in hueringhen ende pachte thof t Everschem met allen sijnen toebehoerten in winnende lande ende mersschen geleghen inde prochie van Okeghem ende daer omtrent. Te wetene tzelve hof t Everschem, groet een bundere in huusen ende hoplochtinghen. Item een dachwant geheeten den hautbriel. Item vier bundere lants op den muelencauter op de zijde te Ijdderghem waert item noch VII dachwant op de hoone ende dit voor-seide lant moet hij laten besaeit met sijnen vier tideghe voren met tar-we ende rogghe. Item noch vier bunderen op t boschvelt an sprochiaens lant van Ijdderghem. Item noch twee bunderen achter den lochtinc twelke moet besaeit bliven met twee tideghe voren met evene. Noch vier bundere an melis cruce. Noch drie dachwant lants an Jan Beecmans lochtinc de welcke hij moet laten brake eens gheackert. Item noch drie bunderen meersch in tween stucken an den dendercant bij den brugghe t Impeghem. Heeft ingelijcken genomen in pachte ende hueringhe alzulcke parcheelen van lande ende meersschen geleghen in de voornoemde prochie van Okeghem als Hendric Beecman in pachte te houdene plach. Te wetene vier bunderen gheleghen up Everschem velt die hij andveert ende moet laten tsijnen affscheedene besaeit met tarwe. Item up tcauterken twee bunderen be-saeit met evene. Item up tmuelevelt twee bunderen brake. Item noch een bundere meersch gheleghen in twee stucken ende dit eenen termine van twalef jaeren lanc die inneghaen zal ende beghinnen .....

1525

K R I N G N I E U W S

1. HERABONNERING

Hiermede bent U in het bezit van het laatste nummer van de 3e jaargang van ons tijdschrift "Mededelingen".

U denkt evenals wij aan herabonnering.
Het lidgeld voor het jaar 1979 bedraagt :

- 150 fr voor de gewone leden
- 250 fr en meer voor de steunende leden.

Dit lidgeld kan gestort worden op postrekening 000-0466615-45 van De Jonge Pierre, Hazeleerstraat, 23 9471 Okegem ofwel afgegeven worden bij een van de bestuursleden.

Wij weten het, de prijs is verhoogd. Maar koken kost geld en wij hoeven niet de motieven op te sommen die ons tot deze verhoging verplichten.
Wij danken U bij voorbaat voor uw bereidwilligheid en hopen U in de volgende jaargang heel wat waardevolle informatie te kunnen doorspelen.

2. ANNALEN 1978 - HERINNERINGEN AAN OKEGEM II

Het inleidend woord van Annalen 1977 bevatte de mededeling dat in 1978 het 2e deel zou verschijnen van het fotoalbum over Okegem.

Het bestuur is op dit ogenblik druk bezig met de samenstelling van dit jaarboek.

Aan de hand van het verzameld fotomateriaal zal U een overzicht krijgen van het vroegere Okegemse dorpsleven en dit in al zijn facetten : het parochiaal leven, de bestuurlijke instellingen, het verenigingsleven, het sportleven, Okegemse figuren.

Dit album zal waarschijnlijk in de loop van de maand februari klaarkomen en dan aan de leden aangeboden worden.

- - - -

INHOUDSTAFEL 3E JAARGANG 1978

- Algemeen :	- Kringnieuws	blz. 33 blz. 69-71 blz. 139
- De Jonge P. :	- Wapens van Okegem	blz. 1
	- Het klein hoefblad	blz. 20
	- Slechten tijd te Okegem	blz. 48
- De Roose M. :	- Historische schets van De Roose N.V.	blz. 55
- Van den Berghe K. :	- In memoriam Prof. Dr. M. Van Vaerenbergh	blz. 26
- Van de Perre E. :	- Dorpsgenoot bedwingt opstandelingen te Shabunda	blz. 60
	- Pentekeningen	
- Van der Speeten J. :	- Herbergen in onze gemeente	blz. 16
	- Dorpskroniek	blz. 30
	- De windmolen van Okegem	blz. 34
- Van Isterdael H. :	- Wat is een Staat van Goed ?	blz. 6
	- Historiek van het Hof te Hazeleer	blz. 72

--oOo--

Provinciale Oost Vlaanderen-Kulturele Bibliotheek

M E D E D E L I N G E N

TIJDSCHRIFT VAN HEEMKRING OKEGEM

Verantwoordelijke uitgever : P. De Jonge, Hazeleerstraat, 23 9471 Okegem

Uitgegeven met de steun van het Stadsbestuur van Ninove en van het Provinciebestuur van Oost-Vlaanderen.

--

V I E R D E J A A R G A N G 1 9 7 9 N R. 1

I N H O U D

- De handschoennijverheid in Okegem blz. 1
- Lederen handschoenen blz. 8
- De handschoennijverheid in ons land blz. 10
- Van dierenhuid tot lederen handschoenen blz. 22
- Dorpskroniek 1978 - Jaar van het Dorp blz. 31
- Kringnieuws blz. 37

--oOo--